ΑΣΤΗΡ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

«Πάντα δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε».

Ἔτος 6ον. ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ, 1925. Ἀριθ. 2

ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

«Διότι ἀρκετὸς εἶναι εἰς ἡμᾶς ὁ παρελθὼν καιρὸς τοῦ βίου, ὅτε ἐπράξαμεν τὸ θέλημα τῶν ἐθνῶν, περιπατήσαντες ἐν ἀσελγείαις, ἐπιθυμίαις, οἰνοποσίαις, κώμοις, συμποσίοις καὶ ἀθεμίτοις εἰδωλολατρείαις. Καὶ διὰ τοῦτο παραξενεύονται ὅτι σεῖς δὲν συντρέχετε μὲ αὐτοὺς εἰς τὴν αὐτὴν ἐκχείλισιν τῆς ἀσωτείας, καὶ σᾶς βλασφημοῦσιν».

Α΄. Πέτρ. δ΄. 3, 4.

Ἡ ζωὴ ἔχει διαφόρους ἀπόψεις, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ἔχει καὶ μίαν ἄποψιν, μίαν ἀντίληψιν, τῆς ζωῆς. Αἱ ἀπόψεις αὗται τῶν ἀνθρώπων διαφέρουν ἡ μία τῆς ἄλλης, διότι ἕκαστος ἄνθρωπος ἀπὸ τῆς ἰδικῆς του σκοπιᾶς βλέπει καὶ ἐξετάζει τὴν ζωήν, σχηματίζει τὴν ἄποψίν του καὶ ρυθμίζει τὴν πορείαν του συμφώνως πρὸς αὐτήν.

Μία ἄποψις τῆς ζωῆς εἶναι τὸ νὰ θεωρῇ τις αὐτὴν ὡς μίαν εὐκαιρίαν συνεχοῦς ***ἀπολαύσεως τῶν θελγήτρων της***, μίαν εὐκαιρίαν συνεχοῦς διασκεδάσεως, συνεχοῦς ἀσωτείας. Ἐπὶ τέλους ὅ,τι καὶ ἂν λέγωμεν διὰ τοὺς ὀπαδοὺς τῆς ἀπόψεως ταύτης, ὁσονδήποτε καὶ ἂν θέλωμεν νὰ κατακρίνωμεν αὐτοὺς (καὶ δικαίως), εἶναι συνεπεῖς πρὸς τὴν ἄποψίν των καὶ τὰς ἰδέας των, πρὸς τὸ πρόγραμμα τῆς ζωῆς των. Ζοῦν διὰ νὰ διασκεδάζουν καὶ νὰ ἐπιδιώκουν ἡδονάς — εἶναι ***ἡδονισταί***. Ἄλλη ἄποψις τῆς ζωῆς εἶναι τὸ νὰ θεωρῇ τις τὴν ζωὴν ὡς μίαν ***ἐπιχείρησιν ἐμπορικήν***, νὰ ζῇ δηλαδὴ διὰ νὰ ἐμπορεύεται καὶ νὰ ἀποθησαυρίζῃ. ***Οὗτος εἶναι ἔμπορος.*** Ἄλλη κατηγορία εἶναι ἡ τῶν θεωρούντων τὴν ζωὴν ὡς μίαν ***διανοητικὴν ἐργασίαν*** ἢ εὐκαιρίαν πρὸς διανοητικὴν ἐπιτυχίαν. Αὕτη εἶναι ἡ τάξις τῶν ***φιλοσόφων.***

Ἐὰν ἠθέλομεν συνεχίσει τὴν ἐξέτασιν τῶν ἀπόψεων ὅλων τῶν ἀνθρώπων, δὲν θὰ μᾶς ἐπήρκει ὁ χρόνος, διὰ τοῦτο ἀρκοῦμαι εἰς τ' ἀνωτέρω. Ὁ Χριστιανὸς παρουσιάζει εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο καμμίαν διαφοράν; Δὲν εἶναι καὶ οὗτος ἄνθρωπος; Δὲν ζῇ καὶ οὗτος ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας, ὑφ' ἃς καὶ οἱ λοιποί; Ποῖαι εἶναι αἱ ἀπόψεις τοῦ Χριστιανοῦ ἐπὶ τῆς ζωῆς;

Ἐὰν ὁ Χριστιανὸς ἦναι ὁ ***τέλειος ἄνθρωπος***—ἐκεῖνος δηλ. ὅστις συνδυάζει τὴν καλλιέργειαν τῶν φυσικῶν καὶ τῶν πνευματικῶν δυνάμεων αὐτοῦ—τότε αἱ ἀπόψεις αὐτοῦ ἔχουν μεγάλην βαρύτητα κατὰ πᾶσαν ἐποχὴν καὶ εἰς πᾶσαν περίστασιν.

Α΄. Ποία εἶναι ἡ ἄποψις τοῦ Χριστιανοῦ ;

Πολλάκις ἐλάβομεν ἀφορμὴν νὰ χαρακτηρίσωμεν τὸν Χριστιανὸν ποικιλοτρόπως. Ὡς τὸν ἄνθρωπον τῆς ἀδιαλείπτου προσευχῆς — ὡς τὸν ἄνθρωπον τῆς ἀσαλεύτου πίστεως, κτλ. Ἐδῶ θὰ περιορισθῶμεν εἰς τὸν ἑξῆς χαρακτηρισμὸν τοῦ Χρι-

στιανοῦ—ὅτι δηλ. ὁ Χριστιανὸς εἶναι ὁ ἄνθρωπος ***ὁ κεχωρισμένος ἀπὸ πάσης ἀσωτείας***. Ὡς τοιοῦτος, εἶναι ὁ στόχος ὅλων τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων. Διότι ὁ ἄνθρωπος γενικῶς ρέπει τόσον πολὺ εἰς τὴν κακίαν, τὴν ἀσωτείαν καὶ τὴν διαφθοράν, ὥστε δι' ὅλων τῶν μέσων, τὰ ὁποῖα διαθέτει, καὶ δι' ὅλων τῶν δυνάμεων, τὰς ὁποίας κέκτηται, προσπαθεῖ νὰ φανῇ ἀνώτερος τοῦ ἄλλου ὡς πρὸς τὴν κακίαν. Ἑπομένως πᾶς ὅστις ἀντιστρατεύεται εἰς τὴν προσπάθειαν ταύτην, ἢ καὶ ἁπλῶς ἀδρανεῖ, καθίσταται τὸ σημεῖον τῆς ἐπιθέσεως ἐκ μέρους ὅλων τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, σοφῶν καὶ ἀσόφων, πλουσίων καὶ πτωχῶν. Ὄχι δὲ μόνον γ νεται ὁ στόχος των, ἀλλὰ καὶ βλασφημεῖται καὶ ὑβρίζεται καὶ διώκεται διαρκῶς. Διὰ τοῦτο ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὅτε ἵδρυσε τὴν ὁμάδα τῶν πιστῶν Του ἐπὶ τῆς γῆς, προειδοποίησεν αὐτοὺς σαφῶς περὶ τῆς ἔχθρας καὶ τοῦ διωγμοῦ, ὃν ἤθελον ὑποφέρει ἐκ μέρους τοῦ κόσμου. Καὶ μετὰ τὴν ἀνάληψίν Του ἐκ τοῦ κόσμου, ἐξηκολούθησε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον νὰ ὑπενθυμίζῃ τὰ ὅσα ὁ Χριστὸς εἶπε περὶ τούτου. Τὸ ἀνωτέρω ἐδάφιόν μας εἶναι μία τῶν ὑπομνήσεων τούτων, ὅπως καὶ τὸ ἄλλο τοῦ Παύλου, ὅτι εἰς ἡμᾶς τοὺς Χριστιανοὺς «ἐχαρίσθη.... καὶ τὸ νὰ πάσχωμεν ὑπὲρ αὐτοῦ» (Φιλιππ. ά. 29)·

Ὁ Χριστιανὸς λοιπὸν εἶναι ὁ κεχωρισμένος ἀπὸ τῆς ἀσωτείας καὶ φιληδονίας τοῦ κόσμου καὶ ἑπομένως ὁ διαρκῶς βλασφημούμενος καὶ καταδιωκόμενος ὑπὸ τοῦ κόσμου καὶ τῶν ὀργάνων τοῦ Σατανᾶ. Ἄρα καὶ αἱ ἀπόψεις τοῦ Χριστιανοῦ πρέπει νὰ ἦναι συνεπεῖς πρὸς τὰς ἀρχὰς καὶ τὸν χαρακτῆρά του.

Ἡ ἄποψις τοῦ Χριστιανοῦ περὶ τῆς ζωῆς εἶναι ἡ ἑξῆς: Ἡ ζωὴ εἶναι μία πολύτιμος εὐκαιρία πρὸς ἐκδήλωσιν τῶν πρὸς τὸν Θεὸν αἰσθημάτων του. Εἶναι μία εὐκαιρία πρὸς ζωηροτέραν παράστασιν τῆς οὐρανίου ζωῆς ἐπὶ τῆς γῆς. Εἶναι μία εὐκαιρία συνεχοῦς προόδου καὶ αὐξήσεως, ὄχι μόνον εἰς γνῶσιν καὶ ἐπίγνωσιν τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰς συμμόρφωσιν πρὸς τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ. Αὐτὴ ἡ ἄποψις συντρίβει κάθε φραγμὸν προνομιούχου τάξεως, ἀξιούσης ὅτι αὐτὴ καὶ μόνη εἶναι ἀντιπρόσωπος τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς· διότι πᾶς Χριστιανὸς εἶναι τοιοῦτος. Ὅταν δὲ ἕκαστος Χριστιανὸς αἰσθανθῇ ὅτι εἶναι ἀντιπρόσωπος τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, τότε καὶ μόνον τότε θὰ ἀρνηθῇ νὰ ἐξευτελισθῇ, μασκαρευόμενος, διασκεδάζων καὶ ἀσωτεύων, καὶ γινόμενος τὸ ἀντικείμενον τῶν γελώτων καὶ τῶν σκωμμάτων τῶν ἀνθρώπων.

Εἶναι ἀληθῶς φρικτὸν νὰ βλέπῃ τις, ἰδίως κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τοῦ ἔτους, τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ (ἐὰν ἔμεινε στοιχεῖόν τι τῆς εἰκόνος ταύτης εἰς τοὺς σημερινοὺς Χριστιανοὺς) διασυρομένην καὶ ἐξευτελιζομένην εἰς τὰς τριόδους τῶν σημερινῶν πόλεων τῆς λεγομένης Χριστιανωσύνης, ὑπὸ τὴν πλήρη ἀνοχὴν καὶ Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας καὶ Κοινωνίας.

Β'. Τὰ ὅσα βλέπομεν πέριξ ἡμῶν παριστοῦν ἆρά γε τὴν Χριστιανικὴν ἄποψιν τῆς ζωῆς;

Εὑρισκόμεθα εἰς μίαν κατάστασιν καὶ ἐποχὴν πολὺ δυσχερῆ. Ν' ἀκούωμεν τὸ ὄνομα «Χριστιανός», καὶ νὰ βλέπωμεν ὅσα βλέπομεν σήμερον τελούμενα πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας καὶ ἀναγινωσκόμενα τόσον ἀπλήστως ὑπὸ τῶν πλείστων καλουμένων Χριστιανῶν! Τοσούτῳ μᾶλλον ὅταν ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία, ἀντὶ νὰ δια-

μαρτύρεται διὰ τὸν ἐξευτελισμὸν τοῦ ὀνόματος καὶ τοῦ χαρακτῆρος, τῆς εἰκόνος τοῦ Χριστοῦ, ἐπιτρέπει νὰ λαμβάνουν χώραν τοιαῦται τρομεραὶ ἐκχειλίσεις τῆς ἀσωτείας καὶ τῶν ἀσέμνων διασκεδάσεων ὑπὸ τὰ ὄμματα αὐτῆς (δὲν ἐτόλμησα νὰ εἴπω — καὶ ὑπὸ τὴν ἐπίνευσιν ἢ τὴν συγκατάθεσιν αὐτῆς — διότι θεωρῶ τοῦτο τρομερόν). Ἀλλὰ καὶ ὅ,τι εἶπον καθιστᾷ ὑπεύθυνον τὴν Ἐκκλησίαν διὰ τὴν ἀφροσύνην καὶ ἀσέβειαν καὶ κακίαν, ἥτις μὲ τόσην ὁρμὴν κατακλύζει τὴν σημερινήν μας κοινωνίαν καὶ ὑποσκάπτει τὰ θεμέλιά της.

Ὅταν ὁ Πέτρος ἔγραφεν ὅτι «παραξενεύονται ὅτι σεῖς δὲν συντρέχετε μὲ αὐτοὺς εἰς τὴν αὐτὴν ἐκχείλισιν τῆς ἀσωτείας», λέγει τόσον πολλὰ καὶ σαφῆ πράγματα, ὥστε θὰ ἐπερίττευε πᾶν σχόλιον. Ἐν τούτοις εἶναι ἀνάγκη, χάριν περισσοτέρας σαφηνείας, νὰ ἐνδιατρίψωμεν εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο.

Ὁ κόσμος τρέχει εἰς μίαν ἐκχείλισιν τῆς κακίας. Λέγων ταῦτα ὁ Πέτρος, περιγράφει τὴν ἐποχήν του βεβαίως. Ἀλλὰ καὶ πρὸ αὐτοῦ διὰ μίαν ἄλλην ἐποχὴν ἐλέχθησαν τὰ αὐτὰ — διὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Νῶε, καθ' ἣν πάντες ἐπεδόθησαν εἰς τὴν διαφθοράν, εἰς τὰς διασκεδάσεις, εἰς τὴν ἀσωτείαν, εἰς τὰς ἀπολαύσεις πάσης μορφῆς καὶ ἐκδηλώσεως, ὥστε ἐλησμόνησαν ἐντελῶς τὸν προορισμόν των, τὸν σκοπὸν τῆς ζωῆς των. Μετ' ὀλίγον ὁ κατακλυσμός, ἡ καταστροφή, τοῖς ὑπενθύμισεν ὅλα ταῦτα ἀλλὰ ἦτο πλέον ἀργά· εἶχον μείνει ἐκτὸς τῆς κιβωτοῦ, καὶ ἡ ἀθλία αὐτῶν ζωὴ ἔληξε τραγικῶς μέσα εἰς τὰ κύματα τῆς μεγάλης πραγματικότητος. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Πέτρου διὰ μέσου τῶν αἰώνων μέχρι τῆς σήμερον, τί βλέπομεν; Τὰ αὐτὰ καὶ χειρότερα — χειρότερα, διότι ἐνῷ μὲ τὸν καιρὸν ἔπρεπεν ἡ σημερινὴ ἐποχὴ νὰ ἦναι ὑπόδειγμα τελειότητος ἀπέναντι εἰς τὰς προηγουμένας, βλέπομεν αὐτὴν νὰ ἦναι ὑπόδειγμα πρὸς τὸ χειρότερον καὶ δὲν δύναταί τις εἰμὴ νὰ περιμένῃ ἕνα νέον κατακλυσμόν, ὅστις θὰ σαρώσῃ τὸν κόσμον.

Δὲν παύουν τὰ παράπονα διὰ τὴν ἀκρίβειαν τῆς ζωῆς, διὰ τὴν αὔξησιν τῶν φόρων καὶ δασμῶν, διὰ τὴν πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐπελθοῦσαν καὶ συνεχιζομένην ἤδη ἐθνικήν μας καταστροφήν. Ἐν τούτοις τὰ παράπονα ταῦτα δὲν ἠλάττωσαν τὰς διασκεδάσεις καὶ τοὺς χοροὺς καὶ τὰς ἀσωτείας, αἵτινες κυριαρχοῦν εἰς ὅλας τὰς πόλεις καὶ κώμας μας, μὲ δαπάνας, τῶν ὁποίων ὁ ὑπολογισμὸς θὰ ἐπροξένει πραγματικὸν ἴλιγγον. Ἡ ἐκχείλισις τῆς ἀσωτείας ἐξακολουθεῖ προοδεύουσα καὶ προετοιμάζουσα μίαν, ὄχι πλέον καταστροφήν, ἀλλὰ πανωλεθρίαν, ἐὰν μία ἐνέργεια ἄλλοθεν δὲν ἀναχαιτίσῃ τὸ κακόν.

Γ'. Δύναται ν' ἀναχαιτισθῇ τὸ κακόν;

Δὲν ὑπάρχει τίποτε ἀθεράπευτον εἰς τὸν κόσμον, ἐὰν εὕρωμεν τὸ φάρμακον καὶ χρησιμοποιήσωμεν αὐτὸ ἐγκαίρως καὶ καταλλήλως.

Ὑπάρχουν, θὰ εἴπῃ τις, πολλαὶ ἀθεράπευτοι νόσοι. Μάλιστα, ἀλλὰ διὰ δύο λόγους εἶναι ἀθεράπευτοι: α) διότι διὰ νόσους τινὰς δὲν εὑρέθη μέχρι σήμερον οὐδὲν φάρμακον δυνάμενον νὰ τὰς θεραπεύσῃ, καὶ β') διότι διὰ ἄλλας νόσους εὑρέθη μὲν τὸ φάρμακον, δὲν γίνεται ὅμως χρῆσίς του ἐγκαίρως καὶ καταλλήλως, οὕτω δὲ ἔχομεν πολλοὺς θανάτους, πολλὰς ἀπωλείας, πολλὰς ἀνεπανορθώτους καταστροφάς. Ἡ σημερινὴ ἠθικὴ κατάστασις τῆς κοινωνίας παρουσιάζει μίαν φοβερὰν ἀσθέ-

νειαν—μίαν πάθησιν σοβαρωτάτην. Τίς θὰ ἐσκέπτετό ποτε ὅτι μία καταστροφή, ἡ ὁποία ἐξερρίζωσε σχεδὸν ἓν καὶ ἥμισυ ἑκατομμύριον ὁμογενῶν μας ἀπὸ τὰς ἑστίας των, θὰ ἄφινεν αὐτοὺς καὶ ἡμᾶς ἀσυγκινήτους μέχρι τοιούτου σημείου ὥστε νὰ παραδιδώμεθα μὲ τόσην ἀσύστολον φρενίτιδα εἰς τὸ τρομακτικὸν κῦμα τῶν διασκεδάσεων, τῶν χορῶ , καὶ πάσης ἀσωτεί ς καὶ ἐκλύσεως ἠθῶν; Τοῦτο ἓν μόνον δύναται νὰ σημαίνῃ: Ὅτι τὸ ἔθνος μας δὲν εἶναι καλά, ὅτι νοσεῖ βαρέως καὶ ἐπικινδύνως.

Εὐτυχῶς ὅμως ἡ νόσος, ἂν καὶ βαρυτάτης μορφῆς, δὲν εἶναι καὶ ἀθεράπευτος, ἀνίατος. Ὑπάρχει καὶ τὸ φάρμακον καὶ ὁ Ἰατρός, καὶ μένει μόνον νὰ ἀκολουθήσωμεν τὴν ὑπὸ τοῦ Ἰατροῦ προτεινομένην θεραπείαν. Εὐτυχῶς ὁ Ἰατρὸς εἶναι φιλόστοργος καὶ συμπαθής· διότι εἶναι Ἐκεῖνος, ὅστις ἐξ ἀγάπης πρὸς τὸν ἄνθρωπον κατῆλθεν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐκάλεσε τοὺς πάντας νὰ ἐφαρμόσουν τὴν θεραπείαν του, λαμβάνοντες τὸν ζυγόν του ἐφ᾽ ἑαυτῶν, ἀφοῦ ἀποτινάξουν προηγουμένως τὸν ζυγὸν τοῦ ἐχθροῦ των Σατανᾶ, τὸν ὁποῖον οἱ πλεῖστοι ἐκλαμβάνουν ὡς φίλον, διότι συντρέχει μετ᾽ αὐτῶν εἰς τὰς ἡδονὰς καὶ τὰς ἀπολαύσεις. Ἀποτίναξον τὸν ζυγὸν τοῦ Σατανᾶ, τὸν ὁποῖον σοὶ ἐπέβαλεν, ὦ ἄνθρωπε, διὰ τῆς βίας! Λάβε τὸν ζυγὸν τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τὸν τραχηλόν σου—τοῦ Χριστοῦ, ὅστις ὑπέστη διὰ σὲ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου! Ἰδοὺ ἡ θεραπεία σου!

Ἀλλὰ τῆς θεραπείας ταύτης ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ πρέπει νὰ ἤμεθα οἱ μάρτυρες καὶ οἱ κήρυκες. Καὶ ἐδῶ παρουσιάζεται ἡ μεγάλη ἡμῶν εὐθύνη. Ὅ,τι κηρύττομεν ἢ διδάσκομεν ἢ προτρέπομεν νὰ πράξουν οἱ ἄλλοι, πρέπει πρῶτον νὰ τὸ ἴδουν τετελεσμένον ἐν ἡμῖν. Ἡ εἰκὼν τῆς οὐρανίας ζωῆς, ἡ ὁποία εἶναι ἡ ἄποψίς μας, πρέπει νὰ ἦναι τόσον ζωντανὴ καὶ τόσον ἀληθής, ὥστε νὰ φαίνηται ὅτι οὐδὲν πρᾶγμα κοσμικόν, οὐδεμία κοσμικὴ ἄποψις τῆς ζωῆς—ἡδονισμοῦ ἢ κερδοσκοπίας ἢ κοσμικῆς σοφίας—ἑλκύει τὸν Χριστιανόν. Τοὐναντίον μάλιστα αἱ ἀπολαύσεις, τὰ θέλγητρα, αἱ ἀσωτεῖαι τῶν ἡμερῶν μας πρέπει νὰ μᾶς ὁδηγοῦν πλησιέστερον πρὸς τὸν Χριστόν, πρὸ τοῦ Ὁποίου πρέπει διαρκῶς νὰ φέρωμεν τὴν ἀσθένειαν τοῦ Ἔθνους μας, ἀδιαλείπτως προσευχόμενοι ὑπὲρ αὐτοῦ ἵνα ἐπιστραφῇ καὶ ἀνανήψῃ καὶ γνωρίσῃ τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ὅστις μόνος δύναται νὰ ἐξαλείψῃ καὶ τὰ τελευταῖα ἴχνη τῆς ἠθικῆς αὐτῆς νόσου, καὶ νὰ δημιουργήσῃ ἐν μέσῳ ἡμῶν λαὸν ἅγιον, ζηλωτὴν καλῶν ἔργων, μὴ πτοούμενον μηδὲ πρὸ τοῦ θανάτου, προκειμένου νὰ παραστήσῃ τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ, τὴν ἁγίαν, τὴν πρᾶον, τὴν πλήρη ἀγάπης, ἐλέους, μακροθυμίας καὶ πίστεως.

Ἡ εὐθύνη ἡμῶν εἶναι μεγάλη, καὶ μόνον διὰ τῆς παντοδυνάμου χάριτος τοῦ Χριστοῦ δυνάμεθα ν᾽ ἀνταποκριθῶμεν πρὸς αὐτήν.

Εἴθε ἡ εἰλικρινὴς ἡμῶν προσευχὴ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους ἡμῶν νὰ φέρῃ αὐτὸ εἰς συναίσθησιν τῆς καταστάσεώς του καὶ νὰ ὁδηγήσῃ αὐτὸ παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ μὴ σαρωθοῦν τὰ ἄτομα, ἡ οἰκογένεια, ἡ κοινωνία, τὸ ἔθνος καὶ ὁ κόσμος σύμπας ὑπὸ τοῦ ἐπικειμένου ἠθικοῦ καὶ κοινωνικοῦ κατακλυσμοῦ.

Ἐὰν εἰς τοῦτο συντελέσωμεν καὶ ἡμεῖς ὡς ἄτομα καὶ ὡς ἐκκλησία, πόσον μεγάλη θὰ ἦναι ἡ χαρά μας καὶ πόσον μέγας ὁ ἔπαινος!

Οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν ἂς στερηθῇ τῆς χαρᾶς ταύτης, πρὸς δόξαν τοῦ Κυρίου!

Ἀμήν. ***Π. Γ. Λογγινίδης***

ΤΑ ΑΜΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

«Ἐάν τις μεταξύ σας νομίζῃ ὅτι εἶναι θρῆσκος, καὶ δὲν χαλινόνῃ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ, ἀλλ' ἀπατᾷ τὴν καρδίαν αὐτοῦ, τούτου ἡ θρησκεία εἶναι ματαία.»

Ἰακώβου α'. 26.

Εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο ὁ Ἰάκωβος μᾶς ὑπενθυμίζει ὅτι ἡ γλῶσσα, ἂν καὶ εἶναι μικρά, οὐχ' ἧττον «εἶναι ἀκράτητον κακόν, μεστὴ θανατηφόρου φαρμάκου'» καὶ ὅτι «ἐάν τις δὲν πταίῃ εἰς λόγον, οὗτος εἶναι τέλειος ἀνήρ, δυνατὸς νὰ χαλιναγωγήσῃ καὶ ὅλον τὸ σῶμα». Πᾶς τις ἔχει νὰ ὁμολογήσῃ καὶ νὰ ἐντρέπηται εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο, ἐπειδὴ πταίομεν πάντες. Μόνον ὁ ἀναμάρτητος Υἱὸς τοῦ Θεοῦ «ἁμαρτίαν δὲν ἔπραξεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ». Καὶ ὅμως σχεδὸν κάθε ἄνθρωπος φαντάζεται ὅτι ἠμπορεῖ νὰ χαλινόνῃ τὴν γλῶσσάν του, καὶ νὰ λέγῃ μόνον ὅσα πρέπει νὰ λέγῃ.

Φοβοῦμαι ὅτι οἱ περισσότεροι δὲν δίδουν εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο τὴν πρέπουσαν σημασίαν καὶ προσοχήν. Διϊσχυρίζονται ὅτι οἱ λόγοι των εἶναι ***μόνον λόγια*** *καὶ δὲν ἔχουν πολὺ μεγάλην ἀξίαν, ὥστε ἂν καὶ ἐνίοτε εἶναι λόγια πικρὰ ἢ ἀχρεῖα, δὲν πειράζει, ἐπειδὴ εἶναι μόνον λόγια. Καθὼς ὅμως τὸ ἐκφράζει τόσον ζωηρῶς ὁ Ἰάκωβος, τὸ ζήτημα εἶναι εἰς ἄκρον σπουδαῖον καὶ ἀξίζει νὰ δώσωμεν εἰς αὐτὸ πᾶσαν προσοχήν.*

Ἂς σκεφθῶμεν λοιπὸν σήμερον περὶ ***πέντε πειρασμῶν τῆς γλώσσης****, οἵτινες πολλάκις νικοῦν τὸν ἄνθρωπον. Πιστεύω δὲ ὅτι πᾶς τις ἐξ ἡμῶν θὰ ἀναγκασθῇ νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι εἶναι ἔνοχος ὡς πρὸς μίαν τοὐλάχιστον ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν τούτων.*

Εἶναι πασίγνωστος ἀλήθεια ὅτι αἱ νόσοι κτυποῦν τὸ ἀσθενέστερον μέρος τοῦ σώματος. Ἀκριβῶς τὸ ἴδιον κάμνει καὶ ὁ Σατανᾶς, ὅστις εὑρίσκων τὴν μικρὰν μας καὶ φαινομενικῶς ἀδύνατον γλῶσσαν, εὐκόλως μᾶς νικᾷ.

Τὸ ***πρῶτον*** *ἁμάρτημα τῆς γλώσσης ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ἰακώβου λέγοντος: «Καὶ ἡ γλῶσσα εἶναι μικρὸν μέλος, ὅμως* ***μεγαλαυχεῖ****». Ὁ Παῦλος ἐπίσης μᾶς προτρέπει «νὰ μὴ φρονῶμεν ὑψηλότερα παρ' ὅ,τι πρέπει νὰ φρονῶμεν». Ἡ* ***μεγαλαυχία*** *διαφθείρει τὴν καρδίαν· ἐπειδὴ καὶ ἂν κατὰ πρῶτον δὲν πιστεύωμεν ὅλα ὅσα κομπορρημονεῖ ἡ γλῶσσα περὶ ἡμῶν αὐτῶν, πάλιν ἐπαναλαμβάνοντες τὰ ἴδια, ὀλίγον κατ' ὀλίγον καταπείθομεν ἑαυτοὺς ὅτι εἴμεθα κάτι τί. Καὶ «ἐάν τις νομίζῃ ὅτι εἶναί τι, ἐνῷ εἶναι μηδέν, ἑαυτὸν ἐξαπατᾷ» (Γαλ. ς'. 3). Τοιουτοτρόπως ἡ γλῶσσά μας ἐξαπατᾷ ἡμᾶς αὐτοὺς μᾶλλον παρὰ τοὺς φίλους μας, καὶ βλάπτει τὴν συνείδησιν καὶ τὸν χαρακτῆρά μας, πολλάκις χωρὶς νὰ τὸ συναισθανθῶμεν. Ὁ μεγαλαυχῶν γίνεται βαθμηδὸν ἀνυπόφορος εἰς τοὺς φίλους καὶ γνωρίμους του, ἀλλὰ τὸ χειρότερον εἶναι ὅτι δὲν ἀντιλαμβάνεται τὴν ἀληθινήν του θέσιν εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.*

Τὸ ***δεύτερον*** *ἁμάρτημα τῆς γλώσσης ἔχει χειροτέραν μορφήν, ἐξωτερικῶς τοὐλάχιστον. Εἶναι ἡ* ***περιφρόνησις καὶ ὕβρις κατὰ τῶν ἄλλων****. Ποσάκις μᾶς*

ἔρχεται ὁ πειρασμὸς νὰ καταφρονήσωμεν τὸν ἀνταγωνιστήν μας καὶ νὰ τὸν ὑβρίσωμεν καὶ νὰ τὸν κακολογήσωμεν, μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι λέγομεν μόνον τὴν ἀλήθειαν! «Δι' αὐτῆς εὐλογοῦμεν τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα, καὶ δι' αὐτῆς καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ πλασθέντας. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα. Δὲν πρέπει, ἀδελφοί μου, ταῦτα νὰ γίνωνται οὕτως». Ἡ κατάρα τῶν ἄλλων, ἡ κακολογία, δυστυχῶς εἶναι πολὺ εὔκολος δι' ἡμᾶς. Ἐνίοτε γίνεται ἀνοικτὰ καὶ φανερά, ἀλλὰ συχνότερα ψιθυρίζομεν εἰς τὸν φίλον μας κάτι τι περὶ τρίτου προσώπου, ἴσως πιστεύοντες ὅτι ὁ φίλος μας δὲν θὰ τὸ ἐπαναλάβῃ εἰς κανένα, ἀλλὰ πολλάκις καὶ ἐλπίζοντες ὅτι θὰ τὸ ἐπαναλάβῃ.

Εἶναι πολὺ εὔκολον τοιουτοτρόπως νὰ ἀνάψωμεν ἓν πῦρ, τοῦ ὁποίου τὰ ἀποτελέσματα γίνονται φοβερά. Πόσαι φιλίαι κατεστράφησαν ἕνεκα τοιούτων πράξεων! Πόσοι ἄνθρωποι δὲν ἐννοοῦν νὰ λησμονήσουν καθόλου τὴν κατ' αὐτῶν προσβολὴν ἑνὸς ἄλλου, ἀλλὰ τὴν κρύπτουν εἰς τὴν καρδίαν των, ὅπου ἡ ὕβρις φέρει καρπὸν μίσους καὶ φθόνου. Ὁ σπερμολόγος τοιουτοτρόπως κινδυνεύει νὰ προξενήσῃ βλάβην μεγάλην. Ἀρκετοὶ ἄνθρωποι,—ἄνδρες μάλιστα καὶ ὄχι μόνον γυναῖκες—νομίζουν ὅτι ***πρέπει νὰ λέγουν ὅλα*** *ὅσα ἠξεύρουν. Ἀλλὰ τί λέγει ὁ σοφὸς Σολομών; «Ὅστις κρύπτει παράβασιν, ζητεῖ φιλίαν· ἀλλ' ὅστις ἐπαναλέγει τὸ πρᾶγμα, χωρίζει τοὺς στενωτέρους φίλους» (Παρ. ιζ' 9). Ἡ σιωπὴ πολλάκις εἶναι χρυσῆ. Καὶ ἂν ἔτι ἡ κατηγορία κατὰ τοῦ ἐχθροῦ μας ἦναι ἀληθὴς καὶ βάσιμος, συνήθως εἶναι φρονιμώτερον νὰ μὴ τὴν ἐκστομίσωμεν· πόσῳ μᾶλλον ἐκεῖνα, ὅσα ἀκούομεν ἀπὸ τὸν τυχόντα, καὶ εἶναι φῆμαι ἀβάσιμοι! Πόσοι ὅμως τέρπονται διαδίδοντες τὰ σκάνδαλα τῆς ἡμέρας, χωρὶς κἂν νὰ σκεφθοῦν ἂν ἦναι ἀληθῆ ἢ ὄχι! Οἱ τοιοῦτοι βεβαίως δὲν χαλινόνουν τὴν γλῶσσάν των.*

Τρίτον*, ἔχομεν τὰ* ***ψεύδη****. Πόσον συνήθη ἔγειναν τὰ ψεύματα, ὥστε ἅμα ἀκούει τις ἀπὸ τὸν στενώτερόν του φίλον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δὲν περιέμενεν, ἀπαντᾷ ἀμέσως: «Ψεύματα!» Καὶ διὰ πολλοὺς ἀνθρώπους φαίνεται ὅτι εἶναι εὐκολώτερον νὰ λέγουν ψεύματα παρὰ τὴν ἀλήθειαν. Πῶς δύναταί τις νὰ ψευσθῇ, καὶ νὰ καταφρονήσῃ τὴν ἀλήθειαν; «Μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους», λέγει ὁ Παῦλος, «ἀφοῦ ἀπεξεδύθητε τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον μετὰ τῶν πράξεων αὐτοῦ» (Κολ. γ', 9). Τὸ ψεῦδος εἶναι σημεῖον τοῦ Σατανᾶ, ὅστις εἶναι ὁ πατὴρ τοῦ ψεύδους. Μήπως εἶναι δυνατόν τις νὰ φαντασθῇ ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἠδύνατο ποτὲ νὰ εἴπῃ ἓν ψεῦδος; Καὶ διατὶ οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Χριστοῦ νὰ πράξουν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον εἶναι ὅλως ἀντίθετον πρὸς τὸν χαρακτῆρα τοῦ Κυρίου αὐτῶν; Μεταξὺ τῶν Μωαμεθανῶν ὑπάρχει ἡ γνώμη ὅτι οἱ Εὐαγγελικοὶ δὲν λέγουν ψεύματα. Ἐλπίζω ὅτι θὰ ἤμεθα πάντοτε ἄξιοι νὰ μᾶς ἐμπιστευθοῦν οἱ ἄλλοι, διότι λαλοῦμεν μόνον τὴν ἀλήθειαν. Μήπως ὅμως δὲν ὑπάρχουν ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι, ἂν καὶ οὐδέποτε θὰ ἀποφασίσουν νὰ ἐξαπατήσουν κανένα ἄλλον* ***ἄνθρωπον****, ἐν τούτοις νομίζουν ὅτι εἶναι συγχωρητέον καὶ ἀβλαβὲς τὸ νὰ ἐξαπατοῦν τὴν* ***Κυβέρνησιν****, ἢ καμμίαν μεγάλην ἑταιρίαν; Ἀλλά, φίλοι μου, τὸ ζήτημα τοῦ ψεύδους εἶναι πολὺ σπουδαῖον, καὶ πρέπει νὰ προσέξωμεν ἐπιμελέστατα ὅπως μὴ μολύνωμεν μὲ ψεύδη οἱασδήποτε φύσεως τὴν γλῶσσάν μας. Ὁ ψεύστης δὲν συναισθάνεται τὸν κίνδυνον, τὸν ὁποῖον διατρέχει· ἀλλ' ὁ Ἰωάννης τρεῖς φορὰς εἰς τὰ τελευταῖα κεφάλαια τῆς Ἀποκαλύψεως λέγει:*

«Πάντες οἱ ψεῦσται θέλουσιν ἔχει τὴν μερίδα αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιομένῃ μὲ πῦρ καὶ θεῖον· οὗτος εἶναι ὁ δεύτερος θάνατος» (κα΄. 8). «Δὲν θέλει εἰσέλθει εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην οὐδὲν τὸ ὁποῖον μιαίνει καὶ προξενεῖ βδέλυγμα καὶ ψεῦδος» (κα΄. 27). «Ἔξω δὲ εἶναι οἱ κύνες, καὶ οἱ μάγοι, καὶ οἱ πόρνοι, καὶ οἱ φονεῖς, καὶ οἱ εἰδωλολάτραι, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν καὶ πράττων τὸ ψεῦδος» (κβ΄. 15). Κακὴ συντροφιά, καὶ εἰς κακὸν μέρος! Βέβαια ὁ σοφὸς βασιλεὺς εἶχε δίκαιον νὰ γράψῃ εἰς τὸν 34ον Ψαλμόν: «Φύλαττε τὴν γλῶσσάν σου ἀπὸ κακοῦ, καὶ τὰ χείλη σου ἀπὸ τοῦ νὰ λαλῶσι δόλον». Καὶ πρέπει νὰ προσευχηθῶμεν καθὼς ὁ Δαβίδ, «Βάλε, Κύριε, φυλακὴν εἰς τὸ στόμα μου, φύλαττε τὴν θύραν τῶν χειλέων μου» (ρμα΄. α).

*Θὰ ἀναφέρω τώρα τὸν **τέταρτον**, καὶ ἴσως διὰ πολλοὺς ἀνθρώπους τὸν τρομερώτατον κίνδυνον τῆς γλώσσης. Τοὐλάχιστον παρατηρῶ τὸ ἁμάρτημα τοῦτο φοβερῶς ἐξηπλωμένον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Εἶναι ἡ **αἰσχρολογία**. Πολλάκις ὅταν ἐρεθίζεται κανεὶς καθ᾽ ὑπερβολὴν καὶ θέλει νὰ ἐκφράσῃ τὰ αἰσθήματά του, μεταχειρίζεται τὴν Τουρκικὴν γλῶσσαν, ἥτις φαίνεται νὰ ἔχῃ πολλὰς λέξεις φαύλους καὶ ὑβριστικάς. Ἀλλὰ δυστυχῶς εὑρίσκονται αἰσχραὶ λέξεις εἰς οἱανδήποτε γλῶσσαν· καὶ ἀδιάφορον μὲ ποίαν γλῶσσαν ὁμιλεῖ ὁ ἄνθρωπος, ἡ αἰσχρολογία ἐξέρχεται ἀπὸ **διεφθαρμένην καρδίαν**. Ἡ αἰσχρολογία καυτηριάζει τὴν συνείδησιν, καὶ βλάπτει καὶ ἀμαυρόνει τὴν καρδίαν. Πῶς ἐμπορεῖ κανεὶς νὰ νομίζῃ ὅτι τὸ τοιοῦτον εἶναι φυσικὴ συνέπεια τῆς αἰφνιδίας ὀργῆς καὶ ἑπομένως εἶναι πρᾶγμα συγχωρητέον καὶ ἀσήμαντον. Μᾶλλον τὰ αἰσχρὰ καὶ ῥυπαρὰ λόγια εἶναι ἔνδειξις τῆς καταστάσεως τῆς καρδίας, συμπτώματα τῆς νόσου ἥτις καταστρέφει ὅλον τὸν ἄνθρωπον. «Ἡ γλῶσσα εἶναι ἡ μολύνουσα ὅλον τὸ σῶμα, καὶ φλογίζουσα τὸν τροχὸν τοῦ βίου, καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γεέννης». Πόσον προσεκτικοὶ πρέπει νὰ ἦναι οἱ γονεῖς καὶ οἱ διδάσκαλοι, ὥστε τὰ παιδία νὰ μὴ μανθάνουν τοιαῦτα λόγια, οὔτε νὰ τὰ μεταχειρίζωνται· Πόσον εὐκόλως μολύνεται ἡ καρδία τοῦ μικροῦ παιδίου, καὶ πόσην θραῦσιν ἠθικὴν ἐπιφέρει ἡ αἰσχρολογία καὶ εἰς τὸν ὁμιλοῦντα καὶ εἰς τοὺς ἀκούοντας! Φίλοι μου, ἂς προσέξωμεν ὅλοι, μεγάλοι τε καὶ μικροί, νὰ χαλινόνωμεν τὰς γλώσσάς μας ὡς πρὸς τὰς φαύλους λέξεις, αἵτινες, καθὼς ἡ πίσσα, προσκολλῶνται εἰς ἡμᾶς καὶ δυσκόλως ἀποπλύνονται.*

*Καὶ τελευταῖον, θ᾽ ἀναφέρω **πέμπτον** πειρασμόν, εἰς τὸν ὁποῖον ἐμπίπτουν πολλοὶ χωρὶς νὰ τὸ συναισθανθοῦν πολύ. Ἡ φωνὴ τοῦ Παντοδυνάμου ἠκούσθη ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ: «Μὴ λάβῃς τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου **ἐπὶ ματαίῳ**· διότι δὲν θέλει ἀθωώσει ὁ Κύριος τὸν λαμβάνοντα ἐπὶ ματαίῳ τὸ ὄνομα Αὐτοῦ». Οἱ Ἰουδαῖοι τόσον ἐφοβοῦντο τὸ ἁμάρτημα τοῦτο, ὥστε ὁσάκις ἔπρεπε νὰ ἀναφέρουν τὸ σεπτὸν ὄνομα τοῦ Ἰεχωβᾶ, ποτὲ δὲν τὸ ἐπρόφερον, ἀλλὰ πάντοτε ἀντ᾽ αὐτοῦ ἔλεγον «**Ἀδωναΐ**». Δυστυχῶς σήμερον ἀκούομεν πανταχοῦ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ λαμβανόμενον ἐπὶ ματαίῳ. Τί ἄλλο σημαίνει τό: «Ἄχ, Θεέ μου!» καὶ «Μὰ τὸν Θεόν» καὶ τόσαι ἄλλαι φράσεις, αἱ ὁποῖαι προφέρονται χωρὶς νὰ ἔχουν καμμίαν σχέσιν μὲ τὴν δόξαν τοῦ ὀνόματος τοῦ Ὑψίστου; Μήπως σκέπτεται καθόλου ὁ μεταχειριζόμενος αὐτάς, ὅτι ὁ Κύριος δὲν θέλει ἀθωώσει τὸν οὕτως ἐξευτελίζοντα τὸ ὄνομά Του; Πάλιν εἰς τοῦτο ἔχομεν τὴν μὴ χαλινωμένην γλῶσσαν, ἥτις καταδικάζει τὸν κύριόν της. «Τούτου ἡ θρησκεία εἶναι ματαία».*

*Πῶς λοιπὸν νὰ φυλάξωμεν τὴν θύραν τῶν χειλέων μας; Πῶς νὰ χαλινώσωμεν τὴν γλῶσσάν μας; Ὁ Ἰησοῦς μᾶς δεικνύει τὸν τρόπον ὅταν λέγῃ (Ματθ. ιβ', 34): «Ἐκ τοῦ περισσεύματος τῆς **καρδίας** λαλεῖ τὸ **στόμα**». Ἐὰν λοιπὸν ἡ καρδία μας ἦναι καθαρά, οἱ λόγοι τοῦ στόματός μας θὰ ἦναι εὐάρεστοι εἰς τὸν Κύριον. Ἂς ζητήσωμεν ἀπὸ τὸν Κύριον νὰ κτίσῃ ἐν ἡμῖν καρδίαν καθαράν, τὸ ὁποῖον εἶναι ἔργον Του, καὶ τότε θὰ δυνηθῶμεν νὰ χαλινόνωμεν καὶ τὴν γλῶσσαν.*

*Αἱ πέντε αὗται ἁμαρτίαι τῆς γλώσσης εἶναι ἀρκετὰ δυσάρεστοι, — ἡ **μεγαλαυχία**, ἡ **ὕβρις**, τὸ **ψεῦδος**, ἡ **αἰσχρολογία**, ἡ **βλασφημία**. Πόσον εὐχάριστον θὰ ἦναι ἐὰν κατορθώσωμεν νὰ ἀντικαταστήσωμεν αὐτὰς μὲ τὰς ἀντιστοίχους ἀρετάς, ὥστε νὰ ἐμφανίσωμεν ἀντὶ τῆς μεγαλαυχίας τὴν **ταπεινοφροσύνην**, ἀντὶ τῆς ὕβρεως τὸν **ἔπαινον**, ἀντὶ τοῦ ψεύδους τὴν **ἀλήθειαν**, ἀντὶ τῆς αἰσχρολογίας τὴν **καθαρότητα** καὶ ἀντὶ τῆς βλασφημίας τὸν **αἶνον** πρὸς τὸν Θεόν! Διότι «ἐάν τις δὲν χαλινόνῃ τὴν γλῶσσάν του, τούτου ἡ θρησκεία εἶναι ματαία». Καὶ ἐὰν ἡ θρησκεία μας ἦναι ματαία, τότε ποῦ εὑρίσκεται ἡ ἐπικοινωνία μας μὲ τὸν Θεόν; Ἡ δέησίς μας ἂς ἦναι: «Καρδίαν καθαρὰν κτίσον ἐν ἐμοί, Κύριε,» ὥστε ἐκ τοῦ περισσεύματος καλῆς καὶ καθαρᾶς καρδίας νὰ λαλῇ τὸ στόμα μας πάντοτε τὸ καλόν. Ἀμήν.*

Κάρολος Τ. Ρίγγς.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ

ΤΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΝ ΕΓΕΡΤΗΡΙΟΝ

«Ἔγειραι, ὁ καθεύδων, καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ Χριστός.»
(Ἐφεσ. 5,14).

Αἱ ἀνωτέρω λέξεις, ὡς εἶναι ἀναγεγραμμέναι ἐνταῦθα, δὲν ἀπαντῶνται αναλυτικῶς οὐδαμοῦ τῆς Γραφῆς. Εἶναι ὅμως ἀδιάφορον. Ἡ ἐκ τοῦ ἐδαφίου ἐντύπωσις εἶναι πάντοτε ἐγερτήριον Χριστιανικὸν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν σύμπασαν, οὐχὶ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Ἐφεσίων μόνον. Διότι ἡ ἐπιστολὴ αὕτη, ὅπως καὶ πᾶσα ἐπιστολὴ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, εἶναι μία ἐγκύκλιος Χριστιανικὴ πρὸς ὅλας τὰς ἐκκλησίας, εἰς ὅλα τὰ μέρη καὶ εἰς ὅλους τοὺς αἰῶνας. Διὰ μέσου τῶν διαρρευσάντων αἰώνων, ἀκούομεν αὐτὸ τὸ ἐγερτήριον, τὸ ὁποῖον ἐξύπνησε τοὺς Χριστιανοὺς πάσης ἐποχῆς καὶ ἔχει τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν δύναμιν νὰ ἐξυπνήσῃ ἡμᾶς καὶ νὰ μᾶς κρατῇ διαρκῶς ἐν ἀγρυπνίᾳ.

Τὸν Χριστιανισμόν, ἐὰν τὸν ἐννοοῦμεν καθόλου, τὸν ἐννοοῦμεν ὡς μίαν δύναμιν διεγείρουσαν κάθε στιγμὴν καὶ ἡμέραν πρὸς δρᾶσιν, οὐχὶ διὰ τὸ συμφέρον μας ἢ πρὸς ἰδιοτελεῖς καὶ εὐτελεῖς σκοπούς, ἀλλὰ δι' εὐρύτατον ὁρίζοντα, διὰ κύκλον ἐνεργείας ἐμπεριέχοντα ὅλον ἐκεῖνον τὸν κόσμον, τὸν ὁποῖον ἐνέκλειον αἱ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ τεταμέναι χεῖρες τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὸν κόσμον ἐκεῖνον, διὰ τοῦ ὁποίου

τὴν ἀνάστασιν καὶ δικαίωσιν, συντρίψας τὰ δεσμὰ τοῦ θανάτου, ἀνέστη νικητὴς ὁ Σωτὴρ τῆς ἀνθρωπότητος.

Τὸ ἐδάφιον μᾶς προτρέπει: α) εἰς ἀφύπνισιν, β) εἰς ἀνάστασιν, καὶ γ) εἰς ἀνατολήν. Καί:

I. ***Ἀφύπνισις.*** «Ἔγειραι, ὁ καθεύδων». Ὑπάρχει ὁ ὕπνος τῆς ἀδιαφορίας. Δὲν μᾶς μέλει τί γίνεται πέριξ ἡμῶν, δὲν σκοτιζόμεθα ποσῶς. Ὑπάρχουν ἄνθρωποι κοιμώμενοι τὸν ὕπνον τῆς ἀδιαφορίας. Ἄλλος ὕπνος εἶναι ὁ ὕπνος τοῦ ἐγωϊσμοῦ. Τὰ πάντα πρέπει νὰ ὑποκύψωσι πρὸ αὐτοῦ τοῦ ἐγωϊσμοῦ των. Δίκαιον, ὀρθόν, πρέπον, ἀληθές, ἁρμόζον, γενικὸν καλόν, συμφέρον κοινωνικόν, εἶναι λέξεις κεναί. Ἐγὼ θὰ ἱκανοποιήσω τὸ ἐγώ μου, καὶ διὰ τὰς ἄλλας ἐκείνας λέξεις ἂς φροντίσουν ἄλλοι. Ὁ ὕπνος οὗτος τάχιστα θὰ μᾶς ὁδηγήσῃ εἰς τὸ σημεῖον νὰ εἴπωμεν: «Ἐμοῦ θανόντος γαῖα μιχθήτω πυρί». Καὶ τρίτος ὕπνος εἶναι ὁ ὕπνος τῆς ἁμαρτίας. Ἡ ἁμαρτία ἔχει κάποιαν ναρκωτικὴν ἐνέργειαν ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου. Τὸν ἀποκοιμίζει.

Ὑπὸ τὰς διαφόρους ταύτας μορφὰς ὁ ὕπνος σημειοῖ πάντοτε ἀδράνειαν, ἀναισθησίαν, ἀσυνειδησίαν. Ἀπὸ τῆς καταστάσεως ταύτης ὁ Παῦλος, μὲ τὴν διακρίνουσαν αὐτὸν διαύγειαν ἀντιλήψεως καὶ ἔντασιν φωνῆς, κράζει οὐχὶ πρὸς τὸν κόσμον, ἀλλὰ πρὸς τοὺς Χριστιανούς: «Σηκωθῆτε, οἱ κοιμώμενοι, ἡ νύκτα ἐπροχώρησεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἐπλησίασε».

Βλέπομεν τριγύρω μας τόσον ὕπνον, τόσον ὕπνον ἀδιαφορίας, ἐγωϊσμοῦ, ἁμαρτίας, ὥστε δὲν μᾶς συγκινεῖ οὐδόλως ἡ φωνὴ τοῦ Παύλου. Μήπως θέλομεν νὰ μᾶς ἑτοιμάσουν ἄλλοι τὸ ἔδαφος τῆς ἀφυπνίσεως; Οὐχί, φίλοι μου. Ἡμεῖς πρέπει νὰ δημιουργήσωμεν καὶ ἀνόρθωσιν καὶ ἀφύπνισιν καὶ ἔγερσιν πνευματικήν, ἐὰν θέλωμεν νὰ καρπωθῶμεν αὐτῶν πλήρως.

Ὁ Χριστὸς μᾶς προσκαλεῖ νὰ ἀφυπνισθῶμεν, διότι ἀρκετὰ ἐκοιμήθημεν, ἀρκετὰ ἐδουλεύσαμεν εἰς τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὸν ἐγωϊσμόν, εἰς τὴν ἰδιοτέλειαν καὶ ἀδιαφορίαν. Ὁ ἀναστὰς Σωτὴρ κρούει τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου, ὃν διατρέχομεν. Ἴσως δὲν θὰ ἐξυπνήσωμεν ποτέ, ἐὰν ἐξακολουθήσωμεν κοιμώμενοι.

II. ***Ἀνάστασις.*** «Ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν». Τὴν αὐτὴν προτροπὴν ἀποτείνει καὶ εἰς μίαν ἄλλην ὁμάδα Χριστιανῶν ἐκ νεκρῶν. Ὑπάρχουν λοιπὸν ζῶντες νεκροί; Βεβαιότατα. Ἂς προσέξωμεν μήπως καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἀποτελῶμεν ἕνα ἀριθμὸν ἐξ αὐτῶν, οἱ ὁποῖοι καταδικάζουν ἑαυτοὺς εἰς τὸν διὰ τῆς ἀδιαφορίας θάνατον, τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ ὀνομάσωμεν τῆς ἀγχόνης θάνατον. Ἀλλὰ τί λέγει ὁ Παῦλος; Ἔχων ἐνώπιόν του Χριστιανοὺς καὶ κοσμικούς, σαλπίζων μὲ ὅλην του τὴν δύναμιν, θέλει νὰ ἀναστήσῃ τοὺς νεκροὺς καὶ νὰ ἀφυπνίσῃ τοὺς κοιμωμένους.

Εἶναι ὡραία ἡ διδασκαλία ὅπως ὅλοι ἡμεῖς, οἱ νεκροὶ κατὰ τὸν ἕνα ἢ κατὰ τὸν ἄλλον τρόπον, συναντηθῶμεν μετὰ τοῦ ἀναστάντος Χριστοῦ. Τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ τὸ ἅγιον, πνέον καὶ ζωογονοῦν τὰ πεπτωκότα ἡμῶν μέλη, τὰς κεχαυνωμένας ἡμῶν χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα, μᾶς ψαύει. Εἴθε νὰ αἰσθανθῶμεν τὴν σωτήριον πνοήν του.

Ἔχομεν ἀνάγκην ζῶντος ἐσαεὶ Σωτῆρος, διὰ νὰ μᾶς ἀναστήσῃ, νὰ μᾶς ἀνορθώσῃ, νὰ διεγείρῃ ἀποστροφὴν πρὸς τὸ παρελθόν, τὸ ἐγωϊστικὸν καὶ ἰδιοτελές,

πρὸς τὴν ἀδιαφορίαν. Ὁποῖον μεγαλεῖον τοῦ Χριστοῦ διὰ κάθε ἀφύπνισιν, ἀλλ᾽ ὁποία ταπείνωσις προηγήθη τοῦ μεγαλείου τούτου, ὁποία χλεύη, ὁποῖοι ῥαβδισμοί, ὁπόσοι πόνοι! Ὁποῖον παράδειγμα ἀπομιμήσεως! Ἀνάστα ἐκ νεκρῶν, μᾶς κράζει, διότι καὶ ἐγὼ ἀνέστην ἐκ νεκρῶν, ἐπειδὴ οὐδεμία συγκοινωνία ὑπάρχει μεταξὺ θανάτου καὶ ζωῆς. Αὐτὴ εἶναι ἡ προτροπὴ τοῦ Χριστοῦ. Μακρὰν ἡ νέκρα, διότι ὁ Χριστὸς ἀνέστη διὰ νὰ μᾶς ἀναστήσῃ. Τὸ ζήτημα ὅμως δὲν εἶναι περὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς ἀναστάσεως ἢ τοῦ ἀδυνάτου αὐτῆς, ἀλλ᾽ ἐὰν ἠκούσαμεν τὴν φωνὴν τοῦ Χριστοῦ κράζοντος καὶ ἐὰν δεχώμεθα νὰ ἀπαντήσωμεν εἰς τὸ ἐγερτήριον αὐτό. Τίνος ζωὴν καὶ τίνος δύναμιν θὰ προτάξωμεν ἐν τῷ κόσμῳ; Τὴν ἡμετέραν ἢ τὴν τοῦ Χριστοῦ;

Ἀλλὰ ὁ κόσμος ἀπαιτεῖ νὰ ἴδῃ εἰς ἡμᾶς τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ. Ἔχομεν τὴν ζωὴν αὐτὴν Ἐκείνου, ὅστις μᾶς ἀφύπνισεν ἐκ νεκρῶν; Λέγοντες δὲ ἀνάστασιν, δύναμιν, ζωήν, ἐννοοῦμεν ὅλην τὴν ζωὴν καὶ ἐκείνην τὴν ὁποίαν ζῶμεν καὶ μόνοι καὶ ἐν τῇ οἰκογενείᾳ καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Δὲν λέγεται ζωὴ ἐκείνη, ἥτις παρουσιάζει ἄλλην ὄψιν κατ᾽ ἰδίαν, ἄλλην ἐντὸς τῆς οἰκογενείας, ἄλλην ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ ἄλλην ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. Αὐτὴ δὲν εἶναι ζωὴ καὶ μὴ πλανᾶσθε· εἶναι ἀληθινὸς θάνατος, ἀπὸ τὸν ὁποῖον μᾶς προσκαλεῖ ὁ Χριστὸς διὰ τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ Παύλου νὰ ἀναστηθῶμεν.

III. Ἀνατολή. «Καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ Χριστός». Ὁ Παῦλος διὰ τῆς προτροπῆς του δὲν μᾶς ἀνιστᾷ μόνον ἐκ τῆς νέκρας, ἀλλ᾽ ἐπιφέρει καὶ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου τῆς δικαιοσύνης ἐν ἡμῖν, δι᾽ ἧς θὰ ἦναι δυνατὸν εἰς ἡμᾶς, ἐγερθέντας τοῦ ὕπνου, νὰ διατελῶμεν ἐν διηνεκεῖ ἀγρυπνίᾳ καὶ ἀναστάντες ἐκ τῆς νεκρότητος νὰ ζῶμεν ἐν διηνεκεῖ ἀναστάσει. Ἡ ἀνατολὴ αὕτη εἶναι ὁ Χριστὸς ἐν ἡμῖν, τὸ φῶς τῆς ζωῆς καὶ τῆς ὑπάρξεως ἡμῶν. Τὸ φῶς εἶναι ἡ ζωὴ τοῦ κόσμου, τὸ δὲ πνευματικὸν φῶς, ὁ Χριστός, ὁ «φωτίζων τελείως» ἡμᾶς, παράγει τὴν διαρκῆ ἀνατολὴν τῆς νέας ἐν Χριστῷ ζωῆς.

Ἰδοὺ ἡ νέα σου ζωή, ὦ Χριστιανέ!
Ἀφύπνισις ἄνευ ὕπνου, διαρκής.
Ἀνάστασις ἄνευ νεκρότητος, διαρκής.
Ἀνατολὴ ἄνευ δύσεως, διαρκής.

Τρεῖς διαρκεῖς καταστάσεις, αἵτινες ἀπαρτίζουν μίαν διαρκῆ ζωήν. Δράσεις φυσικαὶ καὶ λελογισμέναι.

Ζωῆς χρησιμότητος εἰς σεαυτόν,
εἰς τὴν οἰκογένειάν σου,
εἰς τὴν ἐκκλησίαν σου,
εἰς τὸ Ἔθνος σου,
εἰς σύμπαντα τὸν κόσμον.

Ἐὰν θέλῃς νὰ ἀποκτήσῃς τὴν ζωὴν αὐτήν, ἐπίτρεψόν μοι νὰ σοὶ ἐπαναλάβω ἅπαξ ἔτι: «Ἔγειραι, ὁ καθεύδων, ἀνάστα ἐκ νεκρῶν, καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ Χριστός».

Εὐαγγελία Π. Οἰκονόμου.

ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ

ὑπὸ ΡΙΧΑΡΔΟΥ ΤΡΕΝΤΣ (Richard Trench)

(Κατ' ἐπιτομὴν ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ)

(Συνέχεια)

Η'.

Ἡ θεραπεία δύο τυφλῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ.

(Ματθ. θ'. 27—31.)

Ἐνταῦθα ἔχομεν τὸ πρῶτον τῶν πολλῶν θαυμάτων ἰάσεως τυφλῶν, ἅτινα περιγράφονται ἢ μνημονεύονται ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις (Ματθ. ιβ'. 22, κ'. 30, κα'. 14, Ἰωάν. θ'.). Ἀλλὰ καὶ τὴν βραχεῖαν ταύτην ἀφήγησιν διακρίνουν ἀπὸ τὰς ἄλλας παρομοίας ἀφηγήσεις, χαρακτῆρές τινες.

Οἱ δύο ἐν λόγῳ τυφλοὶ φαίνεται ὅτι παρηκολούθησαν τὸν Κύριον ἐν τῇ ὁδῷ —ἴσως ἐπιστρέφοντα ἐκ τῆς οἰκίας τοῦ Ἰαείρου, ὡς θεωρεῖ πιθανὸν ὁ Ἱερώνυμος. Τοῦτο ὅμως δὲν ἕπεται ἐκ τῆς συνεχείας τῶν ἐπεισοδίων κατὰ Ματθαῖον, οὔτε πρέπει νὰ συμπεράνωμεν ὅτι οὗτος ἐσκόπει νὰ ἀποδώσῃ τοιαύτην σχέσιν εἰς τὴν συνάφειαν ταύτην τόπου καὶ χρόνου μὲ τὴν ἀνάστασιν τῆς θυγατρὸς τοῦ ἀρχισυναγώγου. Εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν δύο τούτων τυφλῶν εὑρίσκομεν τὴν αὐτὴν δοκιμασίαν τῆς πίστεως, ἣν καὶ ἐν τῇ περιπτώσει τῆς Συροφοινίσσης γυναικός, ἂν καὶ εἰς βαθμὸν μετριώτερον. Καὶ οἱ τυφλοὶ οὗτοι δὲν ἔτυχον εὐθὺς τῆς δωρεᾶς, τὴν ὁποίαν ἐζήτουν· ὁ Κύριος ἐφάνη καὶ εἰς αὐτοὺς ἐπιφυλακτικὸς κατ' ἀρχάς, ἀφήσας αὐτοὺς νὰ κράζωσι κατόπιν αὐτοῦ, χωρὶς νὰ δώσῃ προσοχὴν εἰς τὰς κραυγάς των ἐπί τινα καιρόν, μόνον δὲ ὅταν τὸν ἠκολούθησαν ἐντὸς τῆς οἰκίας, δεικνύοντες οὕτως ὅτι πραγματικῶς ἐπόθουν καὶ ἤλπιζον νὰ εἰσακουσθῇ ἡ δέησίς των, ἐνέδωκεν εἰς τὰς ἐπικλήσεις των καὶ παρέσχεν εἰς αὐτοὺς τὴν ποθουμένην εὐλογίαν, ἀφοῦ πρῶτον τοὺς ἐδοκίμασε διὰ λόγου, ὅπως τοὺς ἐδοκίμασε διὰ τῆς φαινομενικῆς ἀδιαφορίας του. Ζητεῖ τὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεώς των ἐκ τῶν χειλέων αὐτῶν: ***«Πιστεύετε ὅτι δύναμαι νὰ πράξω τοῦτο; Λέγουσι πρὸς Αὐτόν, Ναί, Κύριε»***. Οὕτως ἀφοῦ ἔλαβε τὴν διαβεβαίωσίν των ὅτι ζητοῦντες εὐλογίαν, εἶχον τὸν ἀπαραίτητον τοῦτον ὅρον τῆς παροχῆς τῆς εὐλογίας ταύτης, δηλ. τὴν ἀναγκαίαν πίστιν ὅπως ἰαθῶσι, ***τότε ἥγγισε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν***. Καὶ διὰ τῆς ἁπλῆς ἀφῆς ἤνοιξε τοὺς κεκλεισμένους τούτους ὀφθαλμοὺς (πρβλ. Ματθ. κ'. 34) ὅπως εἰς ἄλλας περιστάσεις παρομοίας μεταχειρίζεται ὡς ὀχετοὺς τῆς δυνάμεώς του ἄλλα μέσα ὑλικά— τὸν σίελον μετὰ χώματος μεμιγμένον (Ἰωάν. θ'. 6, 7) ἢ καὶ μόνον τὸ ὑγρὸν τοῦτο. Εἰς οὐδὲν μέρος τῶν Εὐαγγελίων ἀναφέρεται ἴασις τυφλοῦ διὰ μόνου τοῦ λόγου τοῦ Κυρίου, ἂν καὶ τὸ τοιοῦτο δὲν θὰ παρουσίαζε βεβαίως δι' αὐτὸν δυσκολίαν τινά. ***«Ἂς γείνῃ εἰς ὑμᾶς κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν»***. Πόσον εἶναι αἱ λέξεις αὗται ἄξιαι τῆς προσοχῆς ἡμῶν, ὡς δεικνύουσαι τὴν σχέσιν, ἥτις ὑπάρχει μεταξὺ τῆς πίστεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς δωρεᾶς τοῦ Θεοῦ!

Ἡ πίστις, ἥτις ἀφ' ἑαυτῆς δὲν εἶναι τίποτε, εἶναι τὸ ὄργανον διὰ τοῦ ὁποίου λαμβάνονται τὰ πάντα. Ἡ πίστις φέρει τὸν ἄνθρωπον εἰς συνάφειαν μὲ τὴν Θείαν εὐλογίαν. Ἀφ' ἑαυτῆς στερεῖται ἀξίας, εἰ μὴ ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἀντικείμενον αὐτῆς. Εἶναι ἡ ὑδρία, ἥτις καταβιβάζεται ἐντὸς τοῦ φρέατος τῆς Θείας Χάριτος— ἄνευ αὐτῆς ὁ ἄνθρωπος ἀδυνατεῖ νὰ ἀντλήσῃ ἐκ τοῦ φρέατος τούτου. Εἶναι τὸ βαλάντιον, τὸ ὁποῖον ἂν καὶ ἐκ χονδροειδεστάτου ὑφάσματος αὐτὸ καθ' ἑαυτό, ὅμως πλουτίζει τὸν κάτοχόν του διὰ τοῦ περιεχομένου του.

1) Καὶ ἠνοίγησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί. Προσέταξε δὲ αὐτοὺς ἐντόνως (*) ὁ Ἰησοῦς, ἵνα μὴ μάθῃ τοῦτο οὐδείς. Ἀλλ' ἐκεῖνοι ἐξελθόντες διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ.

Τὴν παρακοὴν ταύτην τῶν ἰαθέντων τυφλῶν, οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ ἑρμηνευταὶ πάντες ἀνεξαιρέτως ἐπαινοῦσιν ἢ θεωροῦσι συγγνωστέαν. Ἡ τοιαύτη δὲ ἄποψις εἶναι χαρακτηριστικὴ τῆς ριζικῆς διαφορᾶς ἀντιλήψεως, ἡ ὁποία ὑφίσταται μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν Διαμαρτυρομένων ἑρμηνευτῶν. Τὴν παράβασιν ταύτην τῆς ρητῆς, ἐντόνου, σχεδὸν ἀπειλητικῆς διαταγῆς τοῦ Χριστοῦ, ὅπως οὐδεὶς γνωρίσῃ τί αὐτὸς εἶχε πράξει, θεωροῦσιν ἀποτέλεσμα τῆς ὑπερεκχειλιζούσης εὐγνωμοσύνης τῶν καρδιῶν των—ἀποτελοῦσαν ἑπομένως οὐχὶ σφάλμα ἀλλὰ πρᾶξιν ἀξιόμισθον. Τινὲς μάλιστα τῶν ἀρχαίων, ὡς ὁ Θεοφύλακτος, προβαίνουσι μέχρι τοῦ νὰ ἰσχυρισθῶσιν ὅτι δὲν ἦτο παράβασις διαταγῆς, καθόσον ὁ Χριστὸς δὲν εἶχε κατὰ νοῦν νὰ ἀπαγορεύσῃ πραγματικῶς τὴν διαφήμισιν τοῦ θαύματος, ἀλλ' ὡμίλησεν οὕτως ἐκ ταπεινοφροσύνης, εὐχαριστούμενος ὅμως ὅταν ἡ ἀπαγόρευσις δὲν ἐλαμβάνετο ὑπ' ὄψιν. Ἀλλ' οἱ Διαμαρτυρόμενοι ἑρμηνευταὶ ἔχοντες ὡς θεμελιώδη ἀρχὴν τὸ νὰ θεωρῶσι τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ ὡς ἀπόλυτον Νόμον καὶ Κανόνα, καὶ νὰ λατρεύωσι τὸν Θεὸν οὐχὶ μὲ αὐτοσχεδίους ὑπηρεσίας, ἀλλὰ συμφώνως πρὸς τὸ ὑπόδειγμα, τὸ ὁποῖον Αὐτὸς ἔδωκε πρὸς τοῦτο, πρεσβεύουσι καὶ ἀπαρεγκλίτως ἐμμένουσιν εἰς τοῦτο, ὅτι ἡ ὑπακοὴ εἶναι καλητέρα τῆς θυσίας, καὶ ἂν ἡ θυσία φαίνεται ὅτι τιμᾷ αὐτὸν τὸν Θεόν. Ἐν δὲ τῷ προκειμένῳ θαύματι κρίνουσιν ὅτι διαφήμισις τοῦ θαύματος παρὰ τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ Κυρίου ἀποτελεῖ μείωσιν τῆς τελειότητος τῆς πίστεως τῶν ἰαθέντων ὑπὸ Κυρίου, καὶ σφάλμα—σφάλμα ὅμως, εἰς τὸ ὁποῖον μόνον οἱ πλήρεις εὐγνωμοσύνης ἠδύναντο νὰ ὑποπέσωσιν.

(*) Τὸ ἀρχέτυπον λέγει: *ἐνεβριμήσατο αὐτοῖς—μετ' ἀπειλῆς ἐνετείλατο—μετ' αὐστηρότητος ἐπετίμησε* (Σουΐδας).

— «*Ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα οὐδὲ οἱ μέγιστοι ἀνθρώπινοι νόες δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀνακαλύψωσιν ἀφ' ἑαυτῶν, ταῦτα ἐδίδαξεν ὁ Χριστιανισμὸς εἰς τὰ νήπια*».

Πασκάλ.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΑΠ' ΑΡΧΗΣ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΒ'.

Ὁ Ρωμαιοκαθολικισμὸς τοῦ 18ου καὶ 19ου αἰῶνος.

(συνέχεια)

Τὸν Πάπαν Γρηγόριον τὸν ΙΣΤ'. διεδέχθη τῷ 1846 ***Πῖος ὁ Θ'.*** Εὗρεν εἰς τὰς φυλακὰς ἄνω τῶν 2000 ἀνθρώπων καταδεδικασμένων διὰ τὰς θρησκευτικὰς καὶ πολιτικάς των ἰδέας. Τούτους ὁ νέος Πάπας ἠμνήστευσε καὶ διὰ διαφόρων μέτρων ἐφάνη θέλων νὰ ἐγκαινιάσῃ πολιτικὴν φιλελευθέραν, εἰς ὅ,τι ἀφεώρα τὴν πολιτικὴν διοίκησιν τοῦ Παπικοῦ κράτους. Τὸ κράτος τοῦτο περιελάμβανε τότε, ἐκτὸς τῆς πόλεως καὶ περιφερείας Ρώμης, πέντε ἐπαρχίας τῆς κεντρικῆς Ἰταλίας. Ἡ στάσις τοῦ Πίου ἐξήγειρε τὰς ἐλπίδας τῶν Ἰταλῶν πατριωτῶν ὅτι θὰ εἰσήγοντο συνταγματικαὶ ἐλευθερίαι εἰς τὸ Παπικὸν κράτος καὶ ὁ νέος Πάπας ἐπευφημεῖτο πανταχοῦ τῆς Ἰταλίας μετὰ μεγάλου ἐνθουσιασμοῦ. Ἀλλ' ὁ Πῖος ταχέως ἀντελήφθη ὅτι ἡ πολιτική του ἐλευθεροφροσύνη δὲν συνεβιβάζετο πρὸς τὰς παραδόσεις τοῦ Παπισμοῦ καὶ τὸν πνευματικὸν δεσποτισμὸν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου δὲν ἠννόει νὰ κάμῃ τὴν ἐλαχίστην ὑποχώρησιν. Ἐπὶ τέλους ἦλθεν εἰς μοιραίαν ρῆξιν πρὸς τοὺς φιλευθέρους καὶ ἠναγκάσθη ***νὰ φύγῃ*** ἀπὸ τῆς Ρώμης εἰς τὴν ***Γαέταν*** (1849). Ἐν Ρώμῃ ὁ λαὸς ἀνεκήρυξε τὴν δημοκρατίαν παρ' ὅλους τοὺς ἀφορισμοὺς τοῦ Πάπα, πάντων δὲ τῶν Ἰταλῶν τὰ βλέμματα ἐστράφησαν πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Σαρδηνίας Βίκτωρα Ἐμμανουήλ, ὅστις ἦτο ὁ ἀνεγνωρισμένος ἀρχηγὸς καὶ ἐκπρόσωπος τῆς ἰδέας τῆς Ἰταλικῆς ἑνοποιήσεως εἰς ἔθνος ἀνεξάρτητον. Ἀλλ' ἐντὸς ἑνὸς ἔτους τὰ Γαλλικὰ στρατεύματα κατέλυσαν τὴν δημοκρατίαν τῆς Ρώμης καὶ ***ἐπανέφερον*** ἐκεῖ ***τὸν Πάπαν*** ὡς πολιτικὸν ἡγεμόνα. Ἔκτοτε ἀφ' ἑνὸς μὲν ὁ Πῖος ἐγκατέλιπεν ὁριστικῶς πᾶσαν σκέψιν περὶ εἰσαγωγῆς πολιτικῶν ἐλευθεριῶν εἰς τὸ κράτος του, ὁ δὲ Παπισμὸς ἀνέκτησε πάλιν μεγάλην δύναμιν παρὰ τοῖς Καθολικοῖς λαοῖς. Αἱ κυβερνήσεις καὶ τὰ συντηρητικὰ κόμματα διαφόρων Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν ἐθεώρησαν τὸν Παπισμὸν ὡς τὸ ἰσχυρότερον στήριγμα κατὰ τῶν λαϊκῶν ἐπαναστάσεων καὶ φιλελευθέρων πολιτικῶν ρευμάτων. Πρὸ πάντων ὁ νέος αὐτοκράτωρ τῶν Γάλλων ***Ναπολέων ὁ Γ'.*** ὑπεστήριξε τὸν Παπισμόν, ἂν καὶ συγχρόνως ὡς παλαιὸς Καρβονάρος διέκειτο συμπαθῶς πρὸς τὰς βλέψεις τῶν Ἰταλῶν πατριωτῶν.

Ἐν Ἰταλίᾳ ὅμως ὁ πατριωτικὸς ὀργασμὸς ἐξηκολούθησε καὶ κατὰ τῶν Αὐστριακῶν, οἵτινες εἰσέτι κατεῖχον ὁλόκληρον τὴν βόρειον Ἰταλίαν, καὶ κατὰ τοῦ Παπισμοῦ, ὅστις ἐκυριάρχει πολιτικῶς (χάρις εἰς τὰς Γαλλικὰς λόγχας) τῆς κεντρικῆς Ἰταλίας. Ἡ δὲ πολιτικὴ θέσις τοῦ Πάπα, παρ' ὅλην τὴν ἐξωτερικὴν ὑπο-

στήριξιν, ἐδεινοῦτο ὁσημέραι. Οἱ Ἰταλοὶ πατριῶται, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Β. Ἐμμανουήλ, παρέσυραν τὸν Ναπολέοντα εἰς **πόλεμον κατὰ τῆς Αὐστρίας** (1859), ἥτις νικηθεῖσα ἠναγκάσθη νὰ ἐκκενώσῃ τὴν Λομβαρδίαν. Αὕτη ἡνώθη εὐθὺς μὲ τὸ βασίλειον τῆς Σαρδηνίας, ὅπερ ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν προσήρτησε διαδοχικῶς τὰ δουκάτα τῆς Τοσκάνης, Μοδένης καὶ Πάρμας καὶ ἐκ τῶν Παπικῶν ἐπαρχιῶν ὁλόκληρον τὴν Ρωμάνιαν. Εἰς τὸν Πάπαν ἀπέμεινε μόνον **ἡ περιοχὴ τῆς Ρώμης** καὶ τῆς συνεχομένης αὐτῇ Καμπανίας· ἀλλὰ καὶ τούτων ἡ κατοχὴ διετηρεῖτο μόνον διὰ τοῦ Γαλλικοῦ στρατοῦ. Ματαίως ὁ Πῖος ἐξήγει δι' ἐγκυκλίων του πρὸς τὸν Παπικὸν κόσμον τὴν ἀνάγκην τῆς διατηρήσεως τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας τῶν διαδόχων τοῦ Πέτρου. Ματαίως ἐπίσης ἐξέδωκε τὸν **μέγαν ἀφορισμὸν** κατὰ πάντων, ὅσοι συνέπραττον ἢ συνηυδόκουν εἰς τὴν ἐλάττωσιν τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας τοῦ Πάπα Οἱ καιροί, καθ' οὓς οἱ Παπικοὶ ἀφορισμοὶ ἐφόβιζον τοὺς λαούς, εἶχον παρέλθει ἀνεπιστρεπτεί. Κατόπιν μάλιστα τῶν Παπικῶν τούτων ἀπειλῶν ἠγέρθη εἰς τὸν Εὐρωπαϊκὸν τύπον ζωηρὰ ἀντίδρασις κατὰ τῶν ἀξιώσεων τῆς Παπωσύνης. Ἀκόμη καὶ ἐν τῇ Παπικῇ Γαλλίᾳ, καὶ δὴ ἐκ μέρους ἀνδρῶν στενῶς συνδεομένων μὲ Ναπολέοντα τὸν Γ'. ἐδημοσιεύθησαν δριμεῖαι ἐπικρίσεις κατὰ τῆς Παπικῆς διοικήσεως καὶ ἐζητεῖτο ὁ περιορισμὸς αὐτῆς εἰς τὴν πόλιν τῆς Ρώμης. Καὶ αὐτὸς ἔτι ὁ Ναπολέων τῇ 31 Δεκεμβρίου 1859 ἔγραψεν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Πῖον, ὑποδεικνύων αὐτῷ τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ παραιτηθῇ πάσης ἀξιώσεως ἐπὶ τῶν ἀπολεσθεισῶν ἐπαρχιῶν. Ἐπίσης ὁ διαπρεπέστερος τῶν Καθολικῶν θεολόγων τῆς Γερμανίας, καθηγητὴς καὶ κληρικὸς **Ντέλλιγγερ** (Döllinger) ἐκ Μονάχου, ἰσχυρῶς κατεπολέμησε τὴν κοσμικὴν ἐξουσίαν τῆς Παπικῆς ἕδρας.

Ἀλλ' αἱ ἀντιδράσεις αὗται δὲν ἐπτόησαν τὸν Πῖον οὔτε τὸν ἔπεισαν νὰ ἐγκαταλίπῃ τὰς δεσποτικάς του διεκδικήσεις. Ἐν τῷ μεταξὺ εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα εἶχε λάβει ἐνεργὸν πρωτοβουλίαν. Ὅταν τὸ πρῶτον ἐπανῆλθεν εἰς Ρώμην ἐκ τῆς εἰς Γαέταν ἐξορίας, ἐσκέφθη νὰ ἀνακηρύξῃ ὡς δόγμα τῆς Ἐκκλησίας τὴν **Ἄσπιλον Σύλληψιν** τῆς Παρθένου, εἰς τὴν προστασίαν τῆς ὁποίας ἐπίστευεν ὅτι ὤφειλε τὴν ἐπανίδρυσίν του ἐν Ρώμῃ. Τὸ δόγμα τοῦτο εἶχεν ἄλλοτε προταθῆ κατὰ τὸν 12ον αἰῶνα καὶ καταπολεμηθῆ σφοδρῶς ὑπὸ τοῦ μεγάλου Βερνάρδου τοῦ Κλαιρβῶ, τοῦ Θωμᾶ Ἀκουϊνάτου, καὶ τοῦ Μποναβεντούρα· ἔκτοτε δὲ εἶχε μείνει ὡς θέμα ἀμφισβητούμενον ἐν τῇ Δυτικῇ θεολογίᾳ, τὸ ὁποῖον οὐδεμία τῶν λεγομένων Οἰκουμενικῶν Συνόδων τῆς Δύσεως εἶχε τολμήσει νὰ ἐπιλύσῃ. Ὁ Πῖος δὲν ἔκρινε σκόπιμον νὰ συγκαλέσῃ Σύνοδον περὶ τοῦ ζητήματος τούτου, συνεκέντρωσεν ὅμως μικράν τινα συνέλευσιν ἐπισκόπων ἐν Ρώμῃ, μεθ' ὧν συνεσκέφθη, καὶ τῇ 8 Δεκεμβρίου 1854 ἐξέδωκε βοῦλλαν, δι' ἧς «καθώριζε» τὸ δόγμα τῆς Ἀσπίλου Συλλήψεως. (1)

(1) Ὁ ὁρισμὸς εἶχεν ὡς ἑξῆς: «**Τὸ δόγμα, καθ' ὃ ἡ ὑπερευλογημένη Παρθένος Μαρία**, δι' εἰδικῆς χάριτος τοῦ Παντοδυνάμου Θεοῦ, τῇ ἀξιομισθίᾳ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Σωτῆρος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, διετηρήθη ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τῆς συλλήψεως αὐτῆς ἁγνὴ ἀπὸ πάσης κηλίδος προπατορικοῦ ἁμαρτήματος, εἶναι δόγμα ἀποκεκαλυμμένον παρὰ Θεοῦ καὶ ἑπομένως πρέπει νὰ πιστεύηται σταθερῶς καὶ ἀκραδάντως ὑπὸ πάντων τῶν πιστῶν».

Τοσοῦτον δὲ ἦτο ἀκόμη τὸ κῦρος τοῦ Πάπα εἰς τὰ θρησκευτικὰ ζητήματα, ὥστε τὸ νέον τοῦτο δόγμα ἐγένετο δεκτὸν γενικῶς ὑπὸ τοῦ Παπικοῦ πληρώματος καὶ ἐπίσημος ἑορτὴ τῆς Ἀσπίλου Συλλήψεως προσετέθη εἰς τὸ Καθολικὸν ἑορτολόγιον.

Τῷ 1861 ὁ Πῖος ἀνεκήρυξεν ὡς ἁγίους 27 Καθολικούς, οἵτινες πρὸ 200 ἐτῶν εἶχον ὑποστῆ μαρτυρικὸν θάνατον ἐν Ἰαπωνίᾳ. Τῷ 1864 ἐξέδωκε τὴν ἱστορικὴν αὐτοῦ ***Ἐγκύκλιον*** καὶ τὸν ***Σύλλαβον*** (περίληψιν) ***Πλανῶν***, διὰ τῶν ὁποίων ἀφ' ἑνὸς μὲν διεκήρυττεν ὅτι ἡ Ἐκκλησία δέον νὰ ρυθμίζῃ πᾶσαν μόρφωσιν καὶ ἐπιστήμην καὶ ἐκπαίδευσιν ἐν γένει. Ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀνεθεμάτιζε τὴν ἐλευθερίαν τῆς πίστεως, τῆς συνειδήσεως καὶ τῆς λατρείας, τὴν ἀνοχὴν τῶν ἄλλων θρησκευμάτων, τὴν ἐλευθερίαν τοῦ τύπου καὶ τῆς ἐπιστήμης, τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας ἀπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ τὴν ἐξίσωσιν τοῦ κλήρου πρὸς τοὺς λαϊκοὺς ἐνώπιον τῶν πολιτικῶν νόμων. Ὑπεστήριζε τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ πάσης ἐπεμβάσεως ἢ ἐπιβλέψεως τῆς Πολιτείας, καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς διατηρήσεως τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας τῆς Παπικῆς Ἕδρας· κατέληγε δὲ μὲ τὴν διακήρυξιν ὅτι «ὁ Πάπας οὔτε δύναται οὔτε πρέπει νὰ δεχθῇ συμβιβασμὸν μὲ τὴν πρόοδον, τὰς φιλελευθέρας ἰδέας καὶ τὸν νεώτερον πολιτισμόν.» Ἡ δημοσίευσις τῆς Ἐγκυκλίου ταύτης ἐξήγειρε σφοδρὰν ἀντιλογίαν καθ' ἅπαντα τὸν πεπολιτισμένον κόσμον, διότι ἦτο κήρυξις πολέμου κατὰ τῆς νεωτέρας ἀνθρωπίνης κοινωνίας καὶ ἐπίσημος ἀνακήρυξις τῶν ἀρχῶν τοῦ ***Οὐλτραμοντανισμοῦ*** (Ultramontanism) ὡς πολιτικῆς τοῦ Παπισμοῦ. Οἱ δὲ νοημονέστεροι θιασῶται τοῦ Παπισμοῦ, κατιδόντες τὸ ἀνεφάρμοστον καὶ ἐπιζήμιον τῆς Ἐγκυκλίου ταύτης, προσεπάθησαν ἔκτοτε νὰ παραστήσωσιν ὅτι αὕτη διετύπωνε μόνον τὰς προσωπικὰς ἰδέας Πίου τοῦ Θ'. καὶ δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὴ οὔτε ἀσπαστὴ ὑπὸ τοῦ Καθολικισμοῦ ἐν γένει. Ἐν τούτοις, εἶναι γεγονὸς ὅτι οὐδέποτε ὁ Παπισμὸς ἐξέδωκε καμμίαν ἐπίσημον ἀναίρεσιν ἢ τροποποίησιν τῆς Ἐγκυκλίου ταύτης. Τοὐναντίον, καὶ ὁ διάδοχος τοῦ Πίου Λέων ὁ ΙΓ', καὶ ἄλλοι ἐπιφανεῖς Παπικοὶ ἱεράρχαι ἐχαρακτήρισαν αὐτὴν ὡς διακήρυξιν προερχομένην ἐκ τῆς ὑπερτάτης ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀρχῆς, ἡ δὲ ἐν τῷ Βατικανῷ Σύνοδος τοῦ 1870 ἐπεκύρωσεν αὐτὴν ἐπισήμως. Εἶναι ὡσαύτως γεγονὸς ὅτι ἡ σθεναρὰ πρωτοβουλία Πίου τοῦ Θ'. καὶ ἡ ἀδιάλλακτος στάσις αὐτοῦ ἀπέναντι τῶν ἐχθρῶν τῆς Παπωσύνης ἐπεδοκιμάσθη ὑπὸ τῆς μεγάλης πλειοψηφίας τοῦ Ρωμαιοκαθολικοῦ πληρώματος. Τῷ 1867 ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς «Ἑκατονταετηρίδος τοῦ Πέτρου» συνεκεντρώθησαν εἰς Ρώμην πολυάριθμοι ἐπίσκοποι ἐκ πάσης γῆς καὶ ὁ ἐνθουσιασμὸς αὐτῶν ὑπὲρ τῆς Ἁγίας Ἕδρας ἦτο τόσῳ μέγας, ὥστε ὁ Πῖος ἐπείσθη ὅτι ὁ Καθολικὸς κόσμος προθύμως θὰ ἐδέχετο τὴν σύγκλησιν ***Οἰκουμενικῆς Συνόδου*** πρὸς ψήφισιν τοῦ δόγματος τοῦ ***Ἀλανθάστου τοῦ Πάπα***, ὅπερ ἀπὸ πολλοῦ οἱ Ἰησουῖται εἶχον προετοιμάσει. Ἡ Σύνοδος αὕτη πράγματι μετ' ὀλίγον συνεκλήθη ἐν τῷ Βατικανῷ τῆς Ρώμης. Εἰς τὴν πρὸς τοὺς Διαμαρτυρουμένους καὶ Ὀρθοδόξους πρόσκλησιν τοῦ Πίου οὐδεμία, ὡς ἦτο ἑπόμενον, ἐδόθη ἀπάντησις. Ἡ Σύνοδος συνῆλθε τῇ 2 Δεκεμβρίου 1869. Παρέστησαν εἰς αὐτὴν 164 ἐπίσκοποι ἐξ ὅλων τῶν χωρῶν τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἐξ αὐτῶν πλέον τοῦ ἑνὸς τρίτου ἦσαν ἐξ Ἰταλίας. Ἡ Ἰησουϊτικὴ μερὶς ὑπερίσχυεν ἐν τῇ Συνόδῳ. Πολὺν χρόνον κατέτριψεν ἡ Σύνοδος εἰς τὴν συζήτησιν διαφόρων ζητημάτων διδασκαλίας καὶ τάξεως ἐν τῇ

Ἐκκλησίᾳ, ἀληθὴς ὅμως ἐλευθερία συζητήσεως δὲν ὑπῆρξεν. Αἱ ἀποφάσεις προητοιμάζοντο πρότερον ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Πάπαν Ἰησουϊτῶν καὶ ἐπεβάλλοντο εἰς τὴν Σύνοδον ἢ εἰς ὑποεπιτροπὰς αὐτῆς. Αἱ ἀρχαί, αἱ διατυπωθεῖσαι εἰς τὴν περιβόητον Ἐγκύκλιον καὶ τὸν Σύλλαβον τοῦ 1864, ἐπεκυρώθησαν, ἀφωρίσθησαν δ' ἐκ νέου αἱ φιλελεύθεραι ἰδέαι καὶ τάσεις τῆς νεωτέρας κοινωνίας. Τέλος δὲ εἰσήχθη εἰς τὴν Σύνοδον τὸ ψήφισμα περὶ τοῦ Ἀλανθάστου ἢ Ἀλαθήτου τοῦ Πάπα, ὑποστηριζόμενον ἀναφανδὸν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Πάπα καὶ τῶν περὶ αὐτὸν Ἰησουϊτῶν. Παρ' ὅλους τοὺς περιορισμούς, οἵτινες ἐτέθησαν ἐπὶ τῶν συζητήσεων, τὸ ψήφισμα ἐξήγειρε σφοδρὰν ἀντίδρασιν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Συνόδου. Ἀλλ' ἡ μεγάλη πλειοψηφία τῆς Συνόδου ἐδέχθη αὐτὸ καὶ τῇ 18 Ἰουλίου 1870 ἀνεκηρύχθη ἐπισήμως, ὡς δόγμα τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, ὅτι ***ὁ Πάπας εἶναι ἀλάθητος***, ἤτοι ***ἀλάνθαστος, εἰς τὰς ἐπισήμους*** (ex cathedrâ) ***ἀποφάσεις αὐτοῦ ἐπὶ παντὸς ζητήματος πίστεως, τάξεως καὶ ἠθῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ*** καὶ ὅτι ἡ ἐπισκοπὴ αὐτοῦ εἶναι ***παγκόσμιος***. Τοιουτοτρόπως ἐτέθη ἡ κορωνὶς εἰς τὸ οἰκοδόμημα, ὅπερ ὁ Παπισμὸς διὰ μακραίωνος καὶ συστηματικῆς προσπαθείας εἶχεν ἀνεγείρει. (1)

Δύο μῆνας μετὰ τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ ***Ἀλανθάστου τοῦ Πάπα*** ὑπὸ τῆς ἐν τῷ Βατικανῷ Συνόδου, ἐπῆλθεν ἡ μοιραία ***κατάργησις πάσης κοσμικῆς ἐξουσίας τοῦ Πάπα***. Εἰς δὲ τὸ γεγονὸς τοῦτο οὐκ ὀλίγοι ἐκκλησιαστικοὶ ἱστορικοὶ διαβλέπουσι τὴν ἄμεσον καὶ πανηγυρικὴν Θείαν τιμωρίαν τῆς ὡς ἄνω βλασφήμου οἰκειοποιήσεως Θείων ἰδιοτήτων ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης. Τὴν ἐπαύριον τοῦ περὶ Ἀλανθάστου ψηφίσματος, Ναπολέων ὁ Γ΄. ἐκήρυξε τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Πρωσσίας, ὅστις ἐπέφερε τὴν πτῶσιν τῆς Γαλλικῆς αὐτοκρατορίας. Ἅμα τῇ αἰχμαλωσίᾳ τοῦ Ναπολεόντος εἰς τὸ Σεδὰν καὶ τῇ ἀνακηρύξει τῆς Δημοκρατίας ἐν Παρισίοις, ἡ Γαλλία ἔσπευσε νὰ ἀνακαλέσῃ ἐκ Ρώμης τὸν στρατόν της, ὅστις ἦτο τὸ μόνον πλέον στήριγμα τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας τοῦ Πάπα. Εὐθὺς δὲ κατόπιν, τῇ 20 Σεπτεμβρίου 1870, τὰ Ἰταλικὰ στρατεύματα τοῦ Βίκτωρος Ἐμμανουὴλ κατέλαβον τὴν Ρώμην καὶ ἀνεκήρυξαν ταύτην πρωτεύουσαν τοῦ ἡνωμένου Ἰταλικοῦ

(1) Τὰ σχετικὰ κείμενα τῶν ὁρισμῶν τῆς Συνόδου ἔχουσιν ὡς ἑξῆς:

Συνεδρ. 4, κεφ. 3: «Ὁ Ποντίφηξ ἔχει πλήρη καὶ ὑπερτάτην ἐξουσίαν ἐπὶ τῆς ὅλης Ἐκκλησίας, εἰς ζητήματα οὐ μόνον πίστεως καὶ ἠθικῆς, ἀλλὰ καὶ τάξεως καὶ διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας, ἡ δὲ ἐξουσία αὕτη εἶναι τακτικὴ καὶ ἄμεσος, ἐπεκτεινομένη ἐπὶ ἑκάστης καὶ πάσης ἐκκλησίας καὶ ἐπὶ ἑκάστου ποιμένος καὶ πιστοῦ.» Κεφ. 4: «Κηρύσσεται ὡς δόγμα ἐκ Θείας ἀποκαλύψεως, ὅτι ὁ Ποντίφηξ Ρώμης, ὁσάκις ἀποφαίνεται ἀπὸ καθέδρας, ἤτοι, ὁσάκις δυνάμει τῆς ὑπερτάτης αὐτοῦ ἀποστολικῆς ἐξουσίας καὶ ἐν τῇ ἀσκήσει τοῦ ὑπουργήματος αὐτοῦ ὡς ποιμένος καὶ διδασκάλου ἁπάντων τῶν Χριστιανῶν, χαρακτηρίζει δόγμα τι περὶ ζητήματος πίστεως ἢ ἠθικῆς ὡς ὑποχρεωτικὸν διὰ τὴν ὅλην Ἐκκλησίαν, εἶναι, λόγῳ τῆς Θείας συνδρομῆς τῆς ὑπεσχημένης αὐτῷ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ἀποστόλου Πέτρου, ἐνδεδυμένος τὴν ἀλάνθαστον ἐκείνην ἰδιότητα τῆς Ἐκκλησίας, ἥτις δέδοται αὐτῇ διὰ τῆς θελήσεως τοῦ Λυτρωτοῦ, ὁσάκις αὕτη ἐπιθυμεῖ νὰ θεσπίσῃ δόγμα τι πίστεως ἢ ἠθικῆς· καὶ συνεπῶς πᾶσα τοιαύτη ἀπόφασις τοῦ Ποντίφηκος Ρώμης εἶναι καθ' ἑαυτὴν ἀμετάβλητος καὶ ἀνεξάρτητος τῆς ἐκ τῶν ὑστέρων συναινέσεως τῆς Ἐκκλησίας. Εἰ δέ τις (ὃ μὴ γένοιτο!) ἤθελε τολμήσει νὰ ἀπορρίψῃ τὸν ὁρισμὸν τοῦτον, ἀνάθεμα ἔστω!»

Βασιλείου. Ἔκτοτε ὁ Πάπας ἀρέσκεται νὰ προσποιῆται τὸν «δεσμώτην τοῦ Βατικανοῦ», καὶ δὲν ἐξέρχεται τοῦ περιβόλου αὐτοῦ, ἵνα μὴ ἀναγνωρίσῃ, ἔστω καὶ ἐμμέσως, τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν τοῦ Ἰταλικοῦ κράτους.

Τὸ δόγμα τοῦ Ἀλανθάστου τοῦ Πάπα ἐγένετο δεκτὸν μετὰ πολλῆς ψυχρότητος καὶ δυσαρεσκείας ὑπὸ τῶν Εὐρωπαϊκῶν κυβερνήσεων, ἀκόμη καὶ τῶν χωρῶν ἐκείνων, ὧν οἱ κάτοικοι ἦσαν κατὰ πλειοψηφίαν Καθολικοί, ὡς ἡ Γαλλία, ἡ Ἰταλία καὶ ἡ Αὐστρία· διότι τὸ νέον δόγμα ἐσκόπει προφανῶς νὰ ἐνισχύσῃ τὴν ***ἐπέμβασιν τοῦ Πάπα*** εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα πάσης χώρας, καὶ ***τὴν τυφλὴν ὑποταγὴν*** τῶν ἁπανταχοῦ Δυτικῶν ἐπισκόπων εἰς τὰ κελεύσματα τῆς Ρώμης. Διὰ τοῦτο αἱ κυβερνήσεις τῆς Ἀγγλίας, Γαλλίας, Γερμανίας καὶ Ἑλβετίας ἔλαβον σύντονα μέτρα κατὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ταύτης ἐπεμβάσεως τοῦ Πάπα εἰς τὰ τῶν χωρῶν αὐτῶν. Ἡ Πρωσσικὴ κυβέρνησις, ὑπὸ τὸν Βίσμαρκ, διὰ νόμων ψηφισθέντων ὑπὸ τῆς Βουλῆς, εἰσήγαγε τὸν πολιτικὸν γάμον καὶ τὸ ἐλεύθερον βάπτισμα, περιώρισε τὴν ἐπὶ τῶν σχολείων καὶ τῆς θρησκευτικῆς ἐκπαιδεύσεως ἐποπτείαν τοῦ κλήρου καὶ ἀπῄτησεν ἀπὸ τοὺς λειτουργοὺς τῆς τε Διαμαρτυρομένης καὶ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλεσίας νὰ ὑφίστανται ἐνώπιον κρατικῶν ἐπιτροπῶν ἐξετάσεις εἰς τὴν γενικὴν ἱστορίαν, τὴν ἱστορίαν καὶ φιλολογίαν τῆς Γερμανίας καὶ τὴν φιλοσοφίαν, πρὶν ἢ ἀναλάβωσιν ἐκκλησιαστικόν τι ἀξίωμα. Ἐνῷ δὲ οἱ Διαμαρτυρόμενοι ἐδέχθησαν τοὺς νέους τούτους νόμους, οἱ Καθολικοὶ ἀντέταξαν μεγάλην ἀντίστασιν, ἥτις προεκάλεσε φυλακίσεις καὶ διώξεις κατ᾽ αὐτῶν. Πολλοὶ ἐπίσκοποι καὶ ἱερεῖς, μὴ θέλοντες νὰ ἐνδώσωσιν, ἐξωρίσθησαν.

Ἐξ ἄλλου, τὸ δόγμα τοῦ Ἀλανθάστου προεκάλεσε καὶ ***ἐντὸς τοῦ Καθολικισμοῦ ζωηρὰν ἀντίδρασιν***. Οἱ πλεῖστοι τῶν ἐπισκόπων, οἵτινες ἐντὸς τῆς Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ εἶχον ἀντιστῆ εἰς τὴν ψήφισιν τοῦ δόγματος, ὅταν εἶδον ὅτι δὲν ἠδύναντο νὰ ματαιώσωσιν αὐτήν, ἀπεχώρησαν (τῇ ἀδείᾳ τοῦ Πάπα) ἐκ τῆς Συνόδου πρὶν ἢ τεθῇ τὸ ζήτημα εἰς τὴν τελικὴν ψηφοφορίαν. Τοιοῦτοι ἦσαν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Παρισίων Δαρμπουᾶ, ὁ Γερμανὸς ἐπίσκοπος Ράουσχερ, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κροατίας Στρόσσμαγερ, ὁ ἐπίσκοπος Ὀρλεάνης Δουπανλοῦ, ὁ Ἀμερικανὸς ἐπίσκοπος Κένρικ, καὶ ἄλλοι. Οὗτοι βραδύτερον ἠναγκάσθησαν νὰ ὑποκύψωσι καὶ νὰ συνυπογράψωσι τὸ δόγμα. Ἀλλ᾽ ὑπῆρξε καὶ μία μειονότης ἐν τῷ Καθολικισμῷ, ἥτις ἔμεινε σταθερὰ καὶ ἀκλόνητος εἰς τὴν διαμαρτυρίαν αὐτῆς κατὰ τοῦ νέου δόγματος. Οἱ ἀρχηγοὶ τῆς μειονότητος ταύτης ἦσαν οἱ Γερμανοὶ θεολόγοι ***Δέλλιγγερ***, Ρέϊνκενς, Σοῦλτε, Μιχέλις καὶ Φρεϊδριχ, ὁ Γάλλος Ὑάκινθος, ὁ Ἰταλὸς Πασσάλια. Ἔχοντες δὲ νὰ ἐκλέξωσι μεταξὺ παραδοχῆς τοῦ δόγματος καὶ ἀποχωρήσεως ἐκ τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας, προὐτίμησαν νὰ ἀποσχισθῶσιν, ἵδρυσαν δὲ χωριστὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀπόχρωσιν, λαβόντες τὸ ὄνομα «***Παλαιοκαθολικοί***», ἵνα διαδηλώσωσιν ὅτι εμμένουσιν εἰς τὸν παλαιὸν Καθολικισμὸν καὶ ἀποκρούουσι μόνον τοὺς εἰσαχθέντας δογματικοὺς νεωτερισμούς.

Τοιαῦται Παλαιοκαθολικαὶ κοινότητες ὠργανώθησαν ἐν Γερμανίᾳ καὶ Ἑλβετίᾳ, βραδύτερον δὲ καὶ ἐν Γαλλίᾳ. Κατὰ δὲ τὸ 1874 οἱ ἁπανταχοῦ Παλαιοκαθολικοὶ ὠργάνωσαν ***Σύνοδον ἐν Βόννῃ*** τῆς Γερμανίας, εἰς ἣν προσκληθέντες παρέστησαν καὶ θεολόγοι τῆς τε Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου καὶ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλη-

σίας, ὅπως συζητήσωσι τὸ ζήτημα τῆς **ἑνώσεως τῶν τριῶν ἐκκλησιῶν** εἰς συνασπισμὸν κατὰ τοῦ Παπισμοῦ. Εἰς τὴν σύνοδον ταύτην αἱ γνῶμαι τῶν θεολόγων τῶν τριῶν ἀποχρώσεων προσήγγισαν κατὰ πολὺ πρὸς ἀλλήλας· ἐν τούτοις αἱ γνῶμαι αὗται ἦσαν ἀτομικαί, οὐδόλως δὲ ἀντεπροσώπευον τὰς ἐπισήμους διδασκαλίας τῶν ἐκκλησιῶν αὐτῶν. Κατὰ τὸ 1875 ἐγένετο πάλιν ἐν Βόννῃ πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν νέα Σύνοδος Παλαιοκαθολικῶν, Ὀρθοδόξων καὶ Ἀγγλικανῶν, εἰς ἥν παρέστησαν 18 Γερμανοὶ Παλαιοκαθολικοὶ θεολόγοι, 7 Γερμανοὶ Διαμαρτυρόμενοι, 22 Ὀρθόδοξοι (1), 46 ἐξ Ἀγγλίας, 2 ἐκ Σκωτίας, 2 ἐξ Ἰρλανδίας καὶ 15 ἐξ Ἀμερικῆς. Δυστυχῶς ὁλόκληρος ἡ σύνοδος αὕτη κατηναλώθη εἰς τὴν συζήτησιν περὶ τῆς ἐκπορεύσεως ἢ μὴ τοῦ Ἁγ. Πνεύματος καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ (τὸ ἱστορικὸν filioque), χωρὶς νὰ ἐπιτευχθῇ οὐδεμία σαφὴς συμφωνία εἴτε ἐπ᾿ αὐτοῦ εἴτε ἐπὶ ἄλλου τινος ζητήματος.

Ὁ Παλαιοκαθολικισμός, ἐκτὸς τοῦ δόγματος περὶ Ἀλανθάστου τοῦ Πάπα, ἀπέρριψε τὴν ὑποχρεωτικὴν **ἐξομολόγησιν** καὶ τὰς τακτὰς **νηστείας**, ἐπέτρεψε τὴν κοινωνία ἀμφοτέρων τῶν συμβόλων ἐν τῇ Εὐχαριστίᾳ, καὶ τὸν **γάμον τῶν ἱερέων**, καὶ καθώρισεν ὅπως αἱ τελεταὶ γίνωνται ἐν τῇ κατὰ τόπους **ἐθνικῇ γλώσσῃ**. Ἐν τούτοις, τὸ κίνημα δὲν ἔσχε μεγάλην διάδοσιν, ἀλλ᾿ ἔκτοτε διετέλεσε σχεδὸν στάσιμον, περιωρισμένον μεταξὺ τῶν διανοουμένων κυρίως τάξεων. Ὁ ὄχλος καὶ οἱ χωρικοὶ τῶν Καθολικῶν πληθυσμῶν ἐξακολουθοῦσι νὰ σύρωνται ὑπὸ τῶν Παπικῶν ἱερέων.

Ὁ Παλαιοκαθολικισμὸς τὴν σήμερον ἀριθμεῖ: Ἐν Γερμανίᾳ 90 κοινότητας, 60 ἱερεῖς καὶ 60,000 μέλη, ἐν Ἑλβετίᾳ 40 κοινότητας, 60 ἱερεῖς καὶ 50,000 μέλη, ἐν Αὐστρίᾳ 15 κοινότητας καὶ 15,000 μέλη, ἐν Ὀλλανδίᾳ 3 ἐπισκόπους, 30 κοινότητας καὶ 8000 μέλη, ἐν Γαλλίᾳ 1 κοινότητα (ἐν Παρισίοις) μὲ 300 μέλη, ἐν Ἰταλίᾳ 6 ἱερεῖς καὶ 11 κοινότητας, ἐν Ἀμερικῇ 1 ἐπίσκοπον καὶ 7 κοινότητας. Ἔχει θεολογικὰς σχολὰς ἐν Βόννῃ καὶ Βέρνῃ, καὶ 8 ἐφημερίδας.

(ἀκολουθεῖ)

(1) Ἐξ αὐτῶν Ἕλληνες ἦσαν ὁ ἀρχιεπίσκοπος Σύρου Ἀλέξανδρος Λυκοῦργος, καὶ οἱ Ν. Δαμαλᾶς καὶ Ζ. Ρώσσης, καθηγηταὶ τῆς θεολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν, ἐκ Κων)πόλεως δὲ ὁ Νικομηδείας Βρυέννιος.

«Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον μὲ εἰσήγαγεν εἰς τὸν δρόμον τῆς σωτηρίας, δὲν ἦτο κανὲν ὅραμα, ἢ ὀπτασία ἀγγελικὴ ἢ φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἢ μεταφυσικὸν ἐνύπνιον. Ὁ φωτισμός μου προῆλθεν ἁπλῶς ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν ἑνὸς βιβλίου. Βιβλίου ; Ναί, ἑνὸς ἁπλουστάτου παλαιοῦ βιβλίου, σεμνοῦ καὶ φυσικοῦ ὡς ἡ φύσις, ἀνεπιτηδεύτου ὡς ὁ ἥλιος ποῦ μᾶς θερμαίνει, ὡς τὸ ψωμὶ ποῦ μᾶς τρέφει. Βιβλίου, ποῦ μᾶς κυττάζει μὲ ἓν βλέμμα πλῆρες ἁπλοϊκῆς ἀγάπης καὶ φιλανθρωπίας. Καὶ τὸ βιβλίον τοῦτο λέγεται ***Τὸ βιβλίον, ἡ Βίβλος***. Πολὺ ὀρθῶς λέγεται ἡ *Ἁγία Γραφή*. Ὅποιος ἔχασε τὸν Θεόν του, ἠμπορεῖ νὰ τὸν ἐπανεύρῃ εἰς τὸ βιβλίον τοῦτο. Καὶ ὅμως κανεὶς ἄνθρωπος δὲν κατώρθωσε νὰ τὸ ἐξαντλήσῃ ἢ νὰ τὸ βυθομετρήσῃ. Αἱ ἔννοιαί του εἶναι πλέον ἀπέραντοι ἀπὸ τὸν Ὠκεανὸν καὶ αἱ διδασκαλίαι του βαθύτεραι ἀπὸ οἱανδήποτε ἄβυσσον».

Ε. Χάϊνε.

ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΥ ΓΛΑΔΣΤΩΝΟΣ

«Ο ΑΠΟΡΘΗΤΟΣ ΒΡΑΧΟΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ»

Ἀποσπάσματα ἐκ τοῦ Β'. Κεφαλαίου (*)

Ἡ περὶ τῆς Δημιουργίας ἀφήγησις.

Ὡς πρὸς τὸν γενικὸν χαρακτῆρα τῆς ἐν ἀρχῇ τοῦ βιβλίου τῆς Γενέσεως ἐκτιθεμένης Δημιουργίας (τοῦθ' ὅπερ ἀναφέρω ὑπὸ τὸ ὄνομα «**ἡ περὶ τῆς Δημιουργίας ἀφήγησις**»), ὑπομιμνήσκω τὸν ἀναγνώστην, ὅτι ἔχει διεγείρει τὸν ἔνθερμον θαυμασμὸν πολλῶν ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ἀρνοῦνται νὰ δεχθῶσι τὸ θεόπνευστον αὐτῆς. Τοιοῦτος ὁ Χαῖκκελ ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ «Ἡ ἱστορία τῆς Δημιουργίας»...

Εἰς νεώτερα συγγράμματα, πραγματευόμενα περὶ τοῦ ἀξιοπίστου τῶν Γραφῶν, ἐθεωρήθη τὸ ζήτημα τοῦτο ἐξαρτώμενον ἐκ τῆς περὶ Δημιουργίας ἀφηγήσεως· ἡ δὲ ἰδιαιτέρα καὶ ἐξαιρετικὴ σπουδαιότης, ἡ ἀποδοθεῖσα εἰς αὐτὴν ἔδωκεν εἰς αὐτὴν ἐξέχουσαν θέσιν ἐν τῇ κρίσει τοῦ κοινοῦ. Τὸ γεγονὸς τοῦτο εἶναι καθ' ἑαυτὸ ἀποχρῶν λόγος ὅπως προβῶμεν εὐθὺς εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς ἀφηγήσεως ταύτης, ἀνεξαρτήτως πάσης γενικωτέρας ἐρεύνης ἀναφερομένης εἴτε εἰς τὰ παλαιότερα βιβλία τῶν Γραφῶν γενικῶς εἴτε εἰς οἱονδήποτε ἐκ τῶν βιβλίων, τὰ ὁποῖα ἐν συνόλῳ συναποτελοῦσι τὰς Ἱερὰς Γραφάς.

Ἀλλ' ὑπάρχουσιν εὐρύτεροι καὶ βαθύτεροι λόγοι, δικαιολογοῦντες τὴν ἰδιαιτέραν ταύτην ἐξέτασιν. Εἶναι ἐν πρώτοις ἡ μορφή, ἥτις ἔχει δοθῇ εἰς τὴν ἀφήγησιν ταύτην. Ἡ μετὰ θαυμαστῆς συντομίας ἐξιστόρησις τῆς Δημιουργίας, ἡ περιεχομένη εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον τῆς Γενέσεως καὶ τὰ τρία πρῶτα ἐδάφια τοῦ δευτέρου κεφαλαίου, ἵσταται διακεκριμένη εἰς οὐσιώδη σημεῖα ἀπὸ τῶν λοιπῶν, τὰ ὁποῖα ἀκολουθοῦσιν ἐν ταῖς Γραφαῖς. Εἶναι μοναδικὸν καὶ ἔκτακτον παράδειγμα λεπτομεροῦς ἐκθέσεως φυσικῶν γεγονότων. Διὰ τὴν ὕπαρξιν τοιούτου παραδείγματος πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὡρισμένον τινὰ σκοπόν, καὶ ὀφείλομεν νὰ ἐξετάσωμεν τίς ἦτο ὁ σκοπός. Ἔπειτα, φαίνεται ἡ ἀφήγησις αὕτη ὡς ἐπεμβαίνουσα εἰς τὸ ἔδαφος τῆς ἐπιστήμης, καὶ χωρὶς τινος ἐρεύνης καὶ ἀποδείξεως ἀξιοῦσα ἀντίπαλον, μάλιστα δὲ ἀπόλυτον κῦρος. Προσέτι, μὴ οὖσα μέρος τῆς ἱστορίας τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μὴ πρὸς τὸ τέλος αὐτῆς, καὶ μηδόλως σχετιζομένη πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην ἐνέργειαν, εἶναί τι χωριστὸν ἀπὸ τοῦ λοιποῦ ἱεροῦ τόμου, καὶ ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται μᾶλλον ὡς εἰσαγωγή, ἤτοι πρόλογος τῆς ἱστορίας, ἢ ὡς μέρος αὐτῆς.

Καὶ ὅμως ὑπάρχουσιν ἐνδείξεις εἰς τὰ ἑπόμενα μέρη τοῦ ἱεροῦ τόμου, ὅτι ἡ περὶ Δημιουργίας ἀφήγησις ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν Ἑβραίων ὡς αὐθεντικὴ καὶ σπουδαία, διότι ἔδωκε μορφὴν καὶ σχῆμα εἰς μέρη τῆς φιλολογίας αὐτῶν σχετιζόμενα πρὸς

(*) Τὸ πρῶτον κεφάλαιον τοῦ βιβλίου τούτου τοῦ Γλάδστωνος προϋποθέτει γνῶσιν τῶν ἔργων τῶν Ἄγγλων καὶ Γερμανῶν θεολόγων, ὧν τὰς ὑπὲρ τῆς Γραφῆς συγγραφὰς καὶ τὰς κατ' αὐτῆς ἀντιρρήσεις διὰ μακρῶν ἐξετάξει καὶ ἐξελέγχει. Διὰ τοῦτο δὲν μεταφράζομεν ἐξ αὐτοῦ, ἐπειδὴ ἤθελεν ἀποβῇ δυσνόητον καὶ ἀνωφελὲς διὰ τὸν Ἕλληνα ἀναγνώστην.

τὴν λατρείαν. Μάλιστα ἴχνη αὐτῆς δύνανται νὰ εὑρεθῶσι καὶ εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Ἰώβ (κεφ. λη΄.), ἔνθα ὁ Παντοδύναμος προκαλεῖ τὸν ὑπὸ δοκιμασίαν πατριάρχην νὰ ἀποκριθῇ σχετικῶς πρὸς τὰ πρωτόγονα ἔργα τῆς Δημιουργίας. Ἔτι σαφέστερον ἡ ἐπίδρασις αὕτη εἶναι κατάδηλος ἐν τῷ ρδ΄. Ψαλμῷ, ὅπου ἔχομεν τὸ φῶς, τὸ στερέωμα, τὰ ὕδατα καὶ τὸν χωρισμὸν καὶ περιορισμὸν αὐτῶν ἐντὸς ὁρίων, κατὰ διαδοχὴν τὴν αὐτὴν καὶ ἐν τῇ Γενέσει. Κατόπιν ἀκολουθοῦσιν ἀνάμικτα ζῷα καὶ φυτά, ὁ δὲ ἄνθρωπος ὡς ἡ κορωνὶς τῆς σειρᾶς ἐν ἐδαφίῳ 23. Ὁμοίως ἐν τῷ ρμη΄. Ψαλμῷ ἔχομεν πρῶτον τοὺς οὐρανούς, τὰ οὐράνια σώματα καὶ τὴν ἀτμόσφαιραν (1—6)· ἔπειτα πάλιν ἀνάμικτα τὴν γῆν καὶ τὰ ἐπ᾽ αὐτῆς ἐνεργοῦντα μετὰ τῶν ἐμψύχων πλασμάτων (7—10)· καὶ τέλος τὸν ἄνθρωπον. Καὶ ἂν ὑπάρχωσι ποικιλίαι ὡς πρὸς τὴν τάξιν τῶν λεπτομερειῶν, πάλιν ἡ ἰδέα τῆς συνεχοῦς ἀναπτύξεως, ἥτις τοσαύτην ἐντύπωσιν ἐνεποίησεν εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ Χαΐκκελ εἶναι κατάδηλος εἰς τὸ ὅλον. Ἔτι δὲ μᾶλλον ἀξιοσημείωτος ἀπόδειξις τῆς ἐπιδράσεως, ἣν τὸ σπουδαῖον τοῦτο κεφάλαιον τῆς Γενέσεως ἐξήσκησεν εἶναι ὅτι μετέδωκεν εἰς τοὺς Ἑβραίους τὴν ἰδέαν τῆς Δημιουργίας καθαρὰν καὶ ἁπλῆν.

Ἀλλ᾽ ἡ περὶ Δημιουργίας ἀφήγησις αὕτη δύναται νὰ ἔχῃ δι᾽ ἡμᾶς σπουδαιότητα μεγαλειτέραν παρ᾽ ὅσην εἶχε διὰ τοὺς Ἑβραίους· μάλιστα μεγαλειτέραν παρ᾽ ὅσην ἠδύνατο νὰ ἔχῃ καθ᾽ οἱανδήποτε ἐκ τῶν ἐποχῶν ἐκείνων, καθ᾽ ἃς οἱ ἄνθρωποι ἐπίστευον γενικῶς καὶ ἀνεξετάστως εἰς ἰδιαιτέρους τινὰς τρόπους ἐμπνεύσεως καὶ μεταδόσεως πληροφοριῶν ἐκ μέρους τῆς Θεότητος πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, δὲν εἶχον δὲ τὸ θάρρος ἢ τὸ θράσος νὰ ἀμφιβάλωσι περὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ ἀποκαλύψεως. Διότι πρέπει νὰ ἔχωμεν ἐν νῷ ὅτι τὸ βιβλίον τῆς Γενέσεως περιέχει γενικῶς μέρος τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορίας, ἡ δὲ ἀνθρωπίνη ἱστορία εἶναι ἔκθεσις τῆς ἀνθρωπίνης πείρας. Ἀλλ᾽ ἡ εἰσαγωγικὴ ἀφήγησις εἶναί τι διάφορον· διότι τὸ περιεχόμενον αὐτῆς κεῖται ἔξω αὐτῆς τῆς ἀρχαιοτάτης ἀνθρωπίνης πείρας καὶ πρὸ αὐτῆς. Πῶς λοιπὸν ἡ ἀφήγησις αὕτη περιῆλθεν εἰς τὴν κατοχὴν μέρους τινὸς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους;

(ἀκολουθεῖ) **Ξ. Π. Μόσχου.**

ΠΕΡΙ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΥ

(συνέχεια)

Ἂς ἴδωμεν τώρα ποία εἶναι ἡ κρατικὴ ὀργάνωσις τοῦ Σοβιετισμοῦ.

Ἡ πολιτειακὴ μορφὴ τοῦ Σοβιετικοῦ καθεστῶτος εἶναι ἡ **δημοκρατία**. Κατὰ τύπους, ἡ Ρωσσικὴ Δημοκρατία εἶναι ὁμοσπονδία πολλῶν τοπικῶν δημοκρατιῶν. Κατ᾽ οὐσίαν στερεῖται τοῦ θεμελιώδους χαρακτηριστικοῦ πάσης ἀληθοῦς δημοκρατίας — τῆς αὐτοδιοικήσεως τοῦ λαοῦ — διότι τὸ Σοβιετικὸν καθεστὼς εἶναι ἴσως τὸ φοβερώτατον παράδειγα ὀλιγαρχικῆς τυραννίας, τὸ ὁποῖον εἶδέ ποτε ὁ κόσμος.

Κατὰ τὸ Σύνταγμα τὸ δημοσιευθὲν τῷ 1923, τὸ σημερινὸν Ρωσσικὸν κράτος ὀνομάζεται : «Ἕνωσις Σοβιετικῶν Σοσιαλιστικῶν Δημοκρατιῶν». Ἀποτελεῖται δὲ ἀπὸ τὰς Δημοκρατίας τῆς κυρίως Ρωσσίας, τῆς Οὐκρανίας, τῆς Λευκῆς Ρωσσίας; καὶ τῆς Ὁμοσπονδίας τῶν Δημοκρατιῶν τοῦ Ἀντικαυκάσου.

Ἀνωτάτην νομοθετικὴν καὶ ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν τοῦ Κράτους ἀποτελεῖ ἡ ***Ἐθνοσυνέλευσις τῶν Σοβιέτ***, συνερχομένη εἰς τακτικὴν σύνοδον ἅπαξ τοῦ ἔτους. Κατὰ τὰ μεταξὺ τῶν συνόδων μεσολαβοῦντα χρονικὰ διαστήματα ἡ ***Κεντρικὴ Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπή***, ἐκλεγομένη ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως, ἀσκεῖ τὴν ἀνωτάτην ἐξουσίαν. Ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη ἀποτελεῖται ἀπὸ 415 μέλη καὶ διοικεῖται ὑπὸ τοῦ ***Προεδρείου*** της. Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς εἶναι καὶ ὁ ἀνώτατος ἄρχων τοῦ Κράτους. Ἡ ὑπ᾽ αὐτὸν ἐκτελεστικὴ ἐξουσία (τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον ὡς λέγομεν ἡμεῖς) λέγεται ***Συμβούλιον τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων*** καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ 16 ἐπιτρόπους, ἤτοι ὑπουργούς.

Ἡ ὡς ἄνω Ἐθνοσυνέλευσις τῶν Σοβιὲτ ἀποτελεῖται ἀπὸ τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν Σοβιὲτ ἑκάστης πόλεως καὶ κωμοπόλεως καὶ τῶν Σοβιὲτ ἑκάστου νομοῦ· ***Σοβιὲτ*** δὲ σημαίνει «Συμβούλιον». Ἑκάστη κοινότης, ἕκαστον χωρίον, ἕκαστος ἐργατικὸς συνοικισμὸς ἐκλέγει τὸ Σοβιέτ του, ὅπερ ἐκλέγει μίαν Ἐκτελεστικὴν Ἐπιτροπήν. Εἰς ἕκαστον τοπικὸν Σοβιὲτ ὑπάρχουν τμήματα, ἀντιστοιχοῦντα πρὸς ἕκαστον κεντρικὸν Ὑπουργεῖον. Τὰ τμήματα ταῦτα εἶναι οἱ κατὰ τόπους εἰσηγηταὶ καὶ ἐκτελεσταὶ τῶν διαταγῶν τοῦ ἁρμοδίου κεντρικοῦ Ὑπουργείου.

Τὸ σύστημα τοῦτο τῆς διοικήσεως, θεωρητικῶς μὲν ἴσως καλὸν διὰ λαὸν μορφωμένον καὶ προηγμένον πολιτικῶς, ἐν Ρωσσίᾳ δημιουργεῖ διοικητικὸν χάος ἀλληλοσυγκρουομένων ἁρμοδιοτήτων καὶ ἀτελευτήτου γραφειοκρατίας, ἐγγίζον εἰς τὰ ὅρια τῆς ἀναρχίας. Διαταγαὶ μεταβιβαζόμεναι ἐκ τοῦ Κέντρου σπανίως ἐκτελοῦνται ὑπὸ τῶν τοπικῶν ἀρχῶν, ἢ παρεξηγούμεναι ἐκτελοῦνται ἀντιθέτως πρὸς τὸ πνεῦμά των.

Τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν καὶ ἐκλέγεσθαι ἔχουν τυπικῶς πάντες οἱ ἐνήλικοι πολῖται ἀμφοτέρων τῶν φύλων. Ἡ ψηφοφορία δὲν εἶναι μυστική, ἀλλὰ φανερά, δι᾽ ὀνομαστικῆς κλήσεως. Ἐκ τοῦ ἀστικοῦ πληθυσμοῦ δικαίωμα ψήφου ἔχουν μόνον οἱ ἀποδεδειγμένως ἀσπασθέντες τὰς ἀρχὰς τοῦ Κομμουνισμοῦ. Ἄλλως τε αἱ ἐκλογαὶ μέχρι σήμερον διεξάγονται κατὰ τρόπον ἁπλούστατον, ὅστις ἀποτελεῖ παρῳδίαν ἐκλογῆς. Καλοῦνται εἰς συγκέντρωσιν οἱ ἐκλογεῖς, ἐκφωνεῖται τὸ ὄνομα ἑνὸς κομμουνιστικοῦ ὑποψηφίου, ὑποδεικνυομένου ὑπὸ τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος, καὶ προσκαλοῦνται οἱ ἔχοντες ἀντιρρήσεις περὶ τῆς ὑποψηφιότητός του, νὰ τὰς ἐκφέρουν. Ἐννοεῖται ὅτι οὐδεὶς τολμᾷ νὰ ἐκφέρῃ ἀντίθετον γνώμην καὶ οὕτως ἐκλέγεται παμψηφεὶ ὁ ὑποψήφιος τῆς Κυβερνήσεως, ἡ δὲ ἐκλογὴ πάραυτα ἐπικυροῦται ὑπὸ τῆς ἐφορευτικῆς Ἐπιτροπῆς, ἐφ᾽ ὅσον οὐδεμία ὑπεβλήθη ἀντίρρησις! Κατ᾽ αὐτὸν τὸν τρόπον πάντοτε τὰ αὐτὰ ἔμπιστα ὄργανα τοῦ Κέντρου ἀντιπροσωπεύουσιν εἰς τὰ Σοβιὲτ τὸν χωρικὸν καὶ τὸν ἐργάτην.

Ἐπὶ Τσαροκρατίας μέγιστον ρόλον εἰς τὴν στήριξιν τοῦ καθεστῶτος ἔπαιζεν ἡ περίφημος καὶ τρομερὰ μυστικὴ ἀστυνομία (Τσέκα λεγομένη). Τὴν σήμερον ἀντὶ τῆς Τσέκας ὁ Κομμουνισμὸς ἐδημιούργησεν ὁμοίαν ὑπηρεσίαν, ἥτις λέγεται

Γκεπεσού, θαυμασίως ὠργανωμένη, τῆς ὁποίας ἡ ἀποστολὴ εἶναι ἡ διατήρησις τοῦ καθεστῶτος καὶ ἡ ἀνακάλυψις καὶ ἐξαφάνισις τῶν ἀντιδρώντων κατὰ τοῦ καθεστῶτος. Διαθέτει ἡ Γκεπεσὺ αὕτη καὶ τμήματα στρατιωτικὰ εἰδικῶς ὠργανωμένα καὶ ἀπολύτως πιστὰ εἰς τὸ καθεστώς. Πράκτορες τῆς ὑπηρεσίας ταύτης ὑπάρχουν παντοῦ τῆς Ρωσσίας ὑπὸ τὴν μορφὴν δῆθεν «ἀνταποκριτῶν ἐφημερίδων», οἵτινες εἰσέρχονται καὶ εἰς τὸ μικρότερον χωρίον, ἐργοστάσιον ἢ συνοικισμόν, ὑπάρχουν εἰς τοὺς λόχους τοῦ στρατοῦ, παρακολουθοῦν ἀγρύπνως πᾶσαν κίνησιν, ὁμιλίαν ἢ ἐκδήλωσιν δυσφορίας, αἵτινες ἀμέσως καταγγέλλονται καὶ τιμωροῦνται ἀνηλεῶς. Μέσα εἰς μίαν τοιαύτην κατάστασιν, οὐδεὶς ἔχει ἐμπιστοσύνην οὔτε εἰς αὐτὸν τὸν ἀδελφόν του. Καὶ τοιουτοτρόπως ἐξηγεῖται τὸ ὅτι ἐνῷ οἱ Κομμουνισταὶ ὅλης τῆς Ρωσσίας ἀνέρχονται μόλις εἰς 647,200 (κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπογραφήν), ἐπὶ ὁλικοῦ πληθυσμοῦ 120 περίπου ἑκατομμυρίων, ὁ Κομμουνισμὸς ἐξακολουθεῖ νὰ ἐπιβάλληται εἰς τὸν Ρωσσικὸν λαὸν καὶ νὰ κρατῇ εἰς χεῖράς του τὴν ἀπόλυτον ἐξουσίαν, ἄνευ ἀντιστάσεως ἢ καὶ ἀντιπολιτεύσεως κἄν, διότι πᾶσα ἀντιπολίτευσις ἢ ἔκφρασις διαφωνίας πρὸς τὸν Κομμουνισμὸν καταδιώκεται ἀγρίως ὑπὸ τῶν ἀρχῶν. Αἱ δὲ ἐφημερίδες, ὅσαι λαμβάνουν ἄδειαν ἐκδόσεως, δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο ἢ ἔντυπα ἐκδιδόμενα ὑπὸ τοῦ Κράτους καὶ τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος καὶ ἐκφράζουν τὰς ἀντιλήψεις καὶ τὰς θελήσεις μόνον τοῦ Κομμουνισμοῦ.

Ἀρχαὶ τοῦ Μπολσεβικισμοῦ.

Αἱ μεγάλαι γραμμαὶ τοῦ προγράμματος τοῦ Ρωσικοῦ Κομμουνισμοῦ εἶναι αἱ ἑξῆς:

1. Κατάργησις τῆς ἀτομικῆς ἢ ἰδιωτικῆς ἰδιοκτησίας, καὶ μετατροπὴ αὐτῆς εἰς ἰδιοκτησίαν τοῦ Κράτους.
2. Κατάργησις τοῦ δικαιώματος τῆς κληρονομίας.
3. Ἀπαλλοτρίωσις τῆς ἀκινήτου ἰδιοκτησίας καὶ χρησιμοποίησις τῶν εἰσοδημάτων αὐτῆς διὰ τὰς δαπάνας τοῦ Κράτους.
4. Δήμευσις τῶν περιουσιῶν πάντων τῶν ἀποδημούντων ἐκ τῆς Ρωσσίας, καὶ πάντων τῶν ἐπαναστατῶν καὶ ἀντιδραστικῶν.
5. Συγκέντρωσις πάσης πιστώσεως εἰς χεῖρας τοῦ Κράτους, διὰ μέσου μιᾶς Ἐθνικῆς Τραπέζης (συγχωνευομένων ὅλων τῶν Τραπεζῶν εἰς μίαν Λαϊκὴν Τράπεζαν). Τὰ κεφάλαια τῆς Ἐθν. ταύτης Τραπέζης θὰ ἀνήκουν ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ Κράτος καὶ ἡ Τράπεζα θὰ χαίρῃ ἓν ἀποκλειστικὸν προνόμιον.
6. Ἀκύρωσις παντὸς ἀστικοῦ χρέους.
7. Ἐθνικοποίησις πάντων τῶν μέσων παραγωγῆς καὶ ἀνταλλαγῆς, καθὼς καὶ πάντων τῶν προϊόντων.
8. Συγκέντρωσις ὅλων τῶν μέσων μεταφορᾶς εἰς χεῖρας τοῦ Κράτους.
9. Ὑποχρεωτικὴ ἐργασία διὰ πάντας, ὀργάνωσις τοῦ βιομηχανικοῦ στρατεύματος.
10. Συνδυασμὸς τῆς βιομηχανικῆς καὶ τῆς γεωργικῆς ἐργασίας, λῆψις μέτρων, δι' ὧν βαθμηδὸν θὰ ἐκλείψῃ ἡ διάκρισις μεταξὺ ἀγροτῶν καὶ ἀστῶν.

11. Ὑποχρεωτικὴ κρατικὴ ἀγωγὴ τῶν παιδίων ἄνευ διακρίσεως τάξεως ἢ ἐθνικότητος.

Τὸ Σοβιετικὸν Σύνταγμα ἐπίσης ἀνακηρύττει τὴν ἀπόλυτον ἰσότητα ὅλων τῶν πολιτῶν ἄνευ διακρίσεως φυλῆς ἢ ἐθνικότητος, καὶ τὴν ἰσότητα τῶν γυναικῶν πρὸς τοὺς ἄνδρας.

Ἡ δικαιοσύνη ἀπονέμεται ὑπὸ τῶν λεγομένων «λαϊκῶν δικαστηρίων» ἑνὸς ὁμοιομόρφου βαθμοῦ.

Ἡ θρησκευτικὴ ἐλευθερία ἐπίσης ἀνακηρύσσεται, καθὼς καὶ ὁ χωρισμὸς τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς Πολιτείας, καὶ τῆς Ἐκπαιδεύσεως ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας.

Αὐτὸ εἶναι ἐπὶ τοῦ χάρτου τὸ πρόγραμμα τοῦ Ρωσσικοῦ Σοβιετισμοῦ. Καθὼς βλέπετε, πρῶτον περιέχει μερικὰς ἀρχάς, αἵτινες θεωρητικῶς εἶναι λαμπραί, ὡς λ. χ. ἡ ἀπόλυτος ἰσότης τῶν πολιτῶν ἀμφοτέρων τῶν φύλων, ἡ θρησκευτικὴ ἐλευθερία, ἡ συνεργασία ἀγροτῶν καὶ ἀστῶν. Αἱ ἀρχαὶ αὗται εὑρίσκονται εἰς πάντα τὰ φιλελεύθερα συντάγματα. Δυστυχῶς εἰς τὴν Ρωσσίαν δὲν ἐφηρμόσθησαν ἕως τώρα, ἀλλ' ἔμειναν νεκρὸν γράμμα. Ἐξ ἄλλου, τὸ ἀνωτέρω πρόγραμμα ἢ σύνταγμα περιλαμβάνει μερικὰς καινοτομίας, αἱ ὁποῖαι ἐφαρμοσθεῖσαι ἢ ἀπέτυχον οἰκτρῶς ἢ ἐπέφεραν ἀληθεῖς καταστροφὰς εἰς τὸν Ρωσσικὸν λαόν, ὡς λ. χ. ἡ κατάργησις τῆς ἰδιωτικῆς ἰδιοκτησίας, ἡ ἐθνικοποίησις τῆς παραγωγῆς καὶ τοῦ ἐμπορίου, κτλ.

Καὶ πρῶτον, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἰσότητα τῶν πολιτῶν, αὕτη μέχρι σήμερον οὐδέποτε ἐφηρμόσθη ἐν Ρωσσίᾳ ἀλλὰ κατεπατήθη κατὰ τὸν πλέον ἐπαίσχυντον τρόπον. Ἀφίνω τὰς ἀπανθρώπους καταδιώξεις καὶ θανατικὰς ἐκτελέσεις μυριάδων πολιτῶν, μόνον καὶ μόνον διότι δὲν ἦσαν Κομμουνισταί, δηλαδὴ ἐργάται. Ἀλλ' εἶναι πασίγνωστον ὅτι οὐδείς, ὅστις δὲν εἶναι ἐγγεγραμμένος εἰς ἓν Κομμουνιστικὸν κέντρον ἢ σωματεῖον, ἔχει ἀσφάλειαν, ἀλλ' εὑρίσκεται εἰς τὸ ἔλεος οἱασδήποτε κρατικῆς ἀρχῆς ἢ καὶ Κομμουνιστοῦ ἰδιώτου. Νόμοι δὲν ὑπάρχουν, κάθε ὑπόθεσις δικαστικῆς φύσεως δικάζεται ὑπὸ δικαστηρίων λαϊκῶν, τῶν ὁποίων τὰ μέλη εἶναι Κομμουνισταὶ καὶ μόνον Κομμουνισταί. Οἱ Κομμουνισταὶ ἔχουν προνομιοῦχον θέσιν ἀπέναντι τῶν ἄλλων πολιτῶν καὶ προτιμῶνται εἰς ὅλα — δημοσίας ὑπηρεσίας, παραχωρήσεις γαιῶν ἢ ἐπιχειρήσεων, ἐργασίας, οἰκημάτων, κτλ. Καὶ ὅλα αὐτά, διότι ἄλλως θὰ ἦτο ἀδύνατον 600,000 Κομμουνιστῶν νὰ διοικοῦν μίαν χώραν 120 ἑκατομμυρίων. Βλέπομεν λοιπὸν μίαν πλήρη ἀνισότητα μεταξὺ τῶν πολιτῶν, ἥτις ἀνισότης ἀκριβῶς ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τοῦ Σοβιετικοῦ καθεστῶτος.

Δεύτερον, ὄχι μόνον ἰσότης, ἀλλ' οὔτε ἐλευθερία δὲν ὑπάρχει καμμία ἐν Ρωσσίᾳ, εἰμὴ διὰ τοὺς ὀλίγους Κομμουνιστάς. Ὡς προηγουμένως ἀνέφερα, μήτε τὸ ἐκλογικὸν δικαίωμα ἀσκεῖται ἐλευθέρως, μήτε ἐλευθερία τύπου ὑπάρχει, μήτε ἐλευθερία τοῦ συνέρχεσθαι. Ἀλλὰ καὶ ἡ θρησκευτικὴ ἐλευθερία εἶναι μία φράσις κενὴ καὶ ἀνύπαρκτος ἐν τῇ ἐφαρμογῇ. Ἕκαστος εἶναι ἐλεύθερος νὰ πιστεύῃ ὅ,τι θέλει, ἀλλὰ αἱ ἐκκλησίαι ἐλεηλατήθησαν, οἱ ἱερεῖς καὶ ἀρχιερεῖς καταδιώκονται ἀπηνῶς, ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία (παντὸς δόγματος) καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ Ἰησοῦ Χριστου χλευάζεται καὶ διακωμωδεῖται αἰσχρότατα ὑπὸ τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν Κομμουνιστικῶν ὀργανώσεων διὰ τοιχοκολλήσεων, διαλέξεων, φυλλαδίων καὶ ἐν τῷ τύπῳ, ἡ Ἁγ. Γραφὴ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ κυκλοφορῇ, οἱ πόροι τῆς Ἐκκλησίας ἐδη-

μεύθησαν καὶ οὐδὲν ἐδόθη ὡς ἀντάλλαγμα διὰ τὴν συντήρησιν τοῦ κλήρου, οὐδὲ δύναται ὁ λαός, ὅστις καὶ αὐτὸς ἐστερήθη τῆς περιουσίας καὶ τοῦ προϊόντος τῆς ἐργασίας του, νὰ συνεισφέρῃ τίποτε ὑπὲρ τοῦ κλήρου καὶ τῆς θρησκείας. Τοιουτοτρόπως, ἐνῷ ἀφ᾽ ἑνὸς διακηρύττεται μία ψευδὴς θρησκευτικὴ ἐλευθερία, καταργεῖται ἀφ᾽ ἑτέρου ἡ θρησκευτικὴ ζωὴ τῆς χώρας διὰ τῶν κρατικῶν μέτρων.

Τοῦτο δὲν εἶναι ἐκπληκτικὸν δι᾽ ὅσους ἐμελέτησαν τὸν Κομμουνισμόν, διότι ὁ Μὰρξ ἀπεκάλεσε τὴν θρησκείαν «τὸ ὄπιον (τὸ ἀφιόνι, τὸ ναρκωτικὸν) τοῦ λαοῦ», καὶ οἱ Κομμουνισταὶ δὲν ἀποκρύπτουν ὅτι θεωροῦν τὴν θρησκείαν ὡς πρόσκομμα τοῦ Κομμουνισμοῦ. Καὶ τὴν καταγγέλλουν ὡς προϊὸν ὑλικῶν χρηματικῶν ἢ οἰκονομολογικῶν συμφερόντων, καὶ ὡς προαγωγὸν τῆς δεισιδαιμονίας καὶ τοῦ φανατισμοῦ.

Ὥστε κατ᾽ οὐσίαν οὔτε πολιτικὴ οὔτε θρησκευτικὴ ἐλευθερία ὑπάρχει εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ρωσσίαν.

Ὡς πρὸς τὴν θέσιν τῆς γυναικός, ὁ ἐπίσημος Σοβιετισμός, χάρις εἰς τὴν νοημοσύνην τοῦ Λενίν, ἀπέφυγε νὰ θεσπίσῃ ἐπισήμως τὴν κρατικοποίησιν ἢ κοινοκτημοσύνην τῶν γυναικῶν, συμφώνως πρὸς τὰς θεωρίας τοῦ Μὰρξ, διότι ἠννόησεν ὅτι τοῦτο θὰ ὑπέσκαπτεν ὀλεθρίως τὸν Σοβιετισμόν. Ἐν τούτοις, εἰς πολλὰς ἐπαρχίας ἡ κοινοκτημοσύνη τῶν γυναικῶν ἔχει ἐφαρμοσθῇ ὑπὸ τῶν ἐπιτοπίων Σοβιέτ, κατ᾽ ἀνοχὴν πρὸ παντὸς τῆς κεντρικῆς Κυβερνήσεως, ἥτις ἀφοῦ εἰς ὅλα τὰ ἄλλα ζητήματα ἐφαρμόζει τὸ πρόγραμμά της, ἠδύνατο καὶ εἰς τοῦτο τὸ ζήτημα νὰ σταματήσῃ μίαν παράβασιν τοῦ προγράμματός του, ἐὰν ἤθελε. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι ἀφίνει τὴν ἐφαρμογὴν νὰ γίνῃ τώρα μὲν εἰς τὰ μακρὰν τοῦ κέντρου διαμερίσματα, ἕωσοῦ βαθμηδὸν γενικευθῇ καὶ ὡριμάσῃ ἡ γενικὴ καὶ ἐπίσημος ἐφαρμογή.

Ἀλλὰ μὲ τὴν κρατικοποίησιν τῶν γυναικῶν, τί γίνεται ἡ ἰσότης τῆς γυναικὸς πρὸς τὸν ἄνδρα;

Ἄλλως τε διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ ἐλευθέρου γάμου (ἄλλου θεσμοῦ καὶ αὐτοῦ τοῦ Σοβιετισμοῦ) καὶ διὰ τῆς ἀφαιρέσεως τῆς ἀνατροφῆς τῶν τέκνων ἀπὸ τοὺς γονεῖς, ἡ οἰκογένεια καταργεῖται, καὶ αὐτὸ συμφώνως πρὸς τὰς διδασκαλίας τοῦ Μὰρξ.

(ἀκολουθεῖ) ***Δ. Μ. Καλοποθάκης.***

Η ΔΕΥΤΕΡΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑ

Σκηναὶ περιέργου θρησκοληψίας

Ἡ συντέλεια τοῦ κόσμου, τὴν ὁποίαν μὲ φανατικὴν πίστιν προαγγέλλουν ἀπὸ καιροῦ μερικοὶ Ἀμερικανοὶ θρησκόληπτοι, ὡς οἱ ὀπαδοὶ τῆς «Χαραυγῆς τῆς Χιλιετηρίδος», εἶχεν ὁρισθῆ διὰ τὴν 6ην Φεβρουαρίου. Τὸ βράδυ λοιπὸν τῆς ἡμέρας ἐκείνης εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἀμερικῆς αἱ ἐργασίαι διεκόπησαν, κύματα ἀνθρώπων ἐξεχύθησαν εἰς τοὺς δρόμους καὶ ἐπεκράτησε πανικὸς διαρκέσας μέχρι τῆς ανατο-

λῆς τοῦ ἡλίου τῆς ἐπομένης ἡμέρας. Εἰς τὴν Νέαν Ὑόρκην τὰ μέλη ἑνὸς θρησκευτικοῦ συλλόγου τῶν «Σαββατιστῶν» ἀνερχόμενα εἰς ἀρκετὰς χιλιάδας ἐνεφανίσθησαν μὲ λευκὰ σάβανα καὶ παρ' ὅλον τὸ ἐπικρατοῦν δριμύτατον ψῦχος παρέμειναν εἰς τὸ ὕπαιθρον καθ' ὅλην τὴν νύκτα μὲ τὴν ἐλαφρὰν αὐτὴν περιβολήν.

Εἰς τὸ Μπροῦκλιν πολλὰς ἡμέρας πρὸ τῆς 6ης Φεβρουαρίου αὐτοκίνητα στολισμένα μὲ τὰ λάβαρα καὶ τὰ ἐμβλήματα διαφόρων τοιούτων συλλόγων περιήρχοντο τοὺς δρόμους τῆς πόλεως συνεχῶς ἀπὸ τὸ πρωῒ ἕως τὸ βράδυ διανέμοντα προκηρύξεις, διὰ τῶν ὁποίων ἐκάλουν τοὺς πιστοὺς εἰς μετάνοιαν. «Ἑτοιμασθῆτε διὰ τὴν δευτέραν παρουσίαν», ἔγραφον οἱ προκηρύξεις, «μεθαύριον ἐμφανίζεται ὁ Χριστὸς ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἔρχεται νὰ κρίνῃ ζῶντας καὶ νεκρούς· μετανοήσατε διότι οὐδεὶς θὰ κατορθώσῃ νὰ διαφύγῃ τὴν ἐσχάτην κρίσιν». Μὲ τὰς προκηρύξεις αὐτὰς καὶ μὲ τοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους ἐξεφώνουν οἱ διάφοροι θρησκευτικοὶ ρήτορες εἰς ὅλα τὰ σταυροδρόμια, ὁ λαὸς ἀνεστατώθη καὶ ἡ ἀναστάτωσις αὐτὴ ἐξειλίχθη εἰς ἀληθῆ πανικὸν ὅταν πρὸς τὸ βράδυ ἐνεφανίσθησαν τὰ σαβανοφορεμένα μέλη τῶν συλλόγων.

Ἕνας ἐκ τῶν κυριωτέρων προφητῶν τῆς δευτέρας παρουσίας, ὁ περίφημος ἀνὰ τὴν Ἀμερικὴν ὅλην Ρόμπερτ Ρήντ, ἕνας ἁπλοῦς χωρικός, εἰς τὸ κεφάλι τοῦ ὁποίου κατῆλθον ἐξ οὐρανῶν καὶ ἐπεκάθησαν φλόγες θείου πυρός, ὡς ἐφαντάσθη, συνεκάλεσε πλήθη λαοῦ καὶ ἤρχισε νὰ τὰ κατηχῇ καὶ νὰ τὰ προετοιμάζῃ διὰ τὴν Δευτέραν Παρουσίαν. Τὰ πρόσωπα τῶν πιστῶν ἦσαν κάτωχρα καὶ τὰ μέλη των ἀποσκελετωμένα, διότι πολλὰς ἡμέρας πρὸ τῆς 6ης Φεβρουαρίου εἶχον ἀρχίσει νὰ ὑποβοηθοῦν τὴν μετάνοιαν διὰ τῆς νηστείας καὶ δὲν ἐτρέφοντο μὲ τίποτε ἄλλο παρὰ μόνον μὲ χόρτα. Ἔπρεπε νὰ ἔχουν τὸ αἷμά των καθαρὸν διὰ νὰ ὑποδεχθοῦν ἐπαξίως τὸν Κύριον!

Εἰς ὅλας τὰς συγκεντρώσεις τῶν φανατικῶν ἐψάλλοντο ὕμνοι ἐπίτηδες συντεθέντες, διὰ τῶν ὁποίων παρακαλεῖται νὰ εὐνοήσῃ ὁ Κύριος τὸ οὐράνιον ταξεῖδι τῶν πιστῶν. Διότι τὴν 6ην Φεβρουαρίου δὲν ἐπρόκειτο μόνον νὰ ἐμφανισθῇ ὁ Κύριος ἐπὶ γῆς, ἀλλ' οἱ πιστοὶ θὰ ἀνηρπάζοντο πρὸς τὸν οὐρανόν, ἂν ὄχι ὅλοι, τοὐλάχιστον ἐκεῖνοι, τῶν ὁποίων ἡ μετάνοια θὰ ἐδικαιοῦτο καὶ αἱ ἁμαρτίαι ἤθελον συγχωρηθῇ. Δὲν εἶναι ὅμως ἀπολύτως βέβαιον τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ πιστοὶ θὰ ἔμενον διαρκῶς εἰς τὸν οὐρανόν. Διότι εἰς πολλοὺς ἐξ αὐτῶν ἐπεκράτει ἡ πεποίθησις ὅτι ἔμελλον νὰ κατέλθουν καὶ πάλιν εἰς τὴν γῆν, εἴτε ὑπὸ τὴν ἰδίαν μορφήν, εἴτε ὑπὸ ἄλλην, καὶ ὅτι τὸ οὐράνιον ταξεῖδι θὰ ἐχρησίμευεν ἁπλῶς ὡς ἐπισφράγισις τοῦ καθαρμοῦ των καὶ ὡς διαπίστωσις τῆς εὐνοίας τοῦ Κυρίου.

Ὅλαι αἱ Ἀμερικανικαὶ ἐφημερίδες ἔσπευσαν νὰ λάβουν συνεντεύξεις μὲ τοὺς προφήτας τῆς Δευτέρας Παρουσίας καὶ ἰδιαιτέρως ἀπὸ τὸν Ρόμπερτ Ρήντ, ὁ ὁποῖος ἐδήλωσεν ἀδιστάκτως πρὸς ὅλους ὅτι ἂν ἡ Δευτέρα Παρουσία δὲν ἐλάμβανε χώραν πραγματικῶς τὴν 6 Φεβρουαρίου, θὰ ἀνεβάλλετο διὰ τὴν 13 τοῦ ἰδίου μηνός, ἄνευ ἄλλης ἀναβολῆς αὐτὴν τὴν φοράν. Καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ χρονικὸν διάστημα οἱ πιστοὶ ἐξηκολούθουν κατὰ φυσικὴν συνέπειαν νὰ γρηγοροῦν καὶ νὰ προσεύχωνται, νὰ περιέρχωνται τοὺς δρόμους τῶν μεγαλοπόλεων καὶ τῶν χωρίων, ἐνδεδυμένοι μὲ κάτασπρα σάβανα καὶ νὰ τρέφωνται μὲ ἄγρια χόρτα.

Εἰς τὰς συνεντεύξεις του πρὸς τὰς διαφόρους Ἀμερικανικὰς ἐφημερίδας ὁ προ-

φήτης Ρόμπερτ Ρήντ ὑπῆρξεν ἀρκετὰ διεξοδικὸς καὶ περιέγραψε μὲ ὅλας των τὰς λεπτομερείας τὰ γεγονότα, τὰ ὁποῖα θὰ ἐλάμβανον χώραν κατὰ τὴν Δευτέραν Παρουσίαν. «Ἄγγελοι κατερχόμενοι ἐξ οὐρανοῦ, εἶπεν ὁ προφήτης, θὰ παραλάβουν τοὺς πιστοὺς καὶ θὰ μεταφέρουν αὐτοὺς εἰς Καλιφορνίαν (!), διότι τοιαύτη εἶνε ἡ προφητεία τῆς Μαργαρίτας Ρόδεν (!)» Ἡ δήλωσις αὐτὴ τοῦ προφήτου ἠνάγκασε τοὺς Ἀμερικανοὺς δημοσιογράφους νὰ ἐξετάσουν ποία εἶνε αὐτὴ ἡ Μαργαρίτα Ρόδεν καὶ ἐπληροφορήθησαν ὅτι εἶναι μία κυρία κατοικοῦσα εἰς τὸ Λὸς Ἄντζελες, ἡ ὁποία συναντᾶται μετὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τακτικὰ ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος καὶ εἶναι ἐξουσιοδοτημένη παρ' αὐτοῦ νὰ διαβιβάζῃ τὰς θελήσεις του πρὸς ὅλους τοὺς λαοὺς τῆς γῆς.

Φαίνεται ὅτι ἡ ἰδία κυρία Ρόδεν εἶχε προείπει τοὺς σεισμούς, οἱ ὁποῖοι πρό τινων ἐτῶν συνετάραξαν τὸ ἔδαφος τῆς Καλιφορνίας καὶ τὸ γεγονὸς αὐτὸ ἔχει ἑδραιώσει ἀπολύτως τὴν πίστιν της παρὰ τῷ Ἀμερικανικῷ λαῷ. Τὴν ἐφετεινὴν καταστροφὴν τοῦ κόσμου ἡ κυρία Μαργαρίτα εἶχε προφητεύσει πρὸ διετίας, ἰσχυριζομένη ὅτι εἶδε μὲ τεράστια φωτεινὰ γράμματα γραμμένην εἰς τὸν οὐρανὸν τὴν λέξιν «Doom», καθὼς καὶ διάφορα ἄλλα σημεῖα, τὰ ὁποῖα ἐφανέρωναν ὅτι ἡ καταστροφὴ τοῦ κόσμου καὶ ἡ Δευτέρα Παρουσία ἐπρόκειτο νὰ ἀρχίσῃ ἀπὸ τὴν πόλιν τῆς Νέας Ὑόρκης.

Τὸ περίεργον τοῦ πράγματος εἶναι ὅτι ὅλοι οἱ πιστεύοντες εἰς τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Κυρίου ἐπὶ τῆς γῆς ἔσπευσαν νὰ πωλήσουν τὰ ὑπάρχοντά των ὅλα, προσπαθοῦντες νὰ συγκεντρώσουν ὅσον τὸ δυνατὸν μεγαλείτερα χρηματικὰ ποσά! Ἄλλο χαρακτηριστικὸν γεγονὸς εἶναι ὅτι μεταξὺ τῶν φανατικῶν αὐτῶν κύκλων ἐνεφανίσθησαν ἐπιδημίαι αὐτοκτονιῶν, αἱ ὁποῖαι συνεχῶς γίνονται ζωηρότεραι. Εἰς τὸ Κλήβελαντ ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας ηὐτοκτόνησαν δέκα κορίτσια, διότι ἐφοβοῦντο νὰ ἀντικρύσουν τὸν Κύριον κατὰ πρόσωπον. Ἀλλ' ὅλα αὐτὰ τὰ περίεργα φαινόμενα τῆς ὁμαδικῆς ἀλλοφροσύνης ἔχουν καὶ τὰς κωμικάς των παρενθέσεις. Εἰς τὸ Ὄχιο ἕνας πιστὸς εἶχε πωλήσει τὰ ὑπάρχοντά του καὶ τὸ προϊὸν τῆς πωλήσεως εἶχεν ἐγχειρίσει εἰς τὸν προφήτην Ρήντ, ὅταν ὅμως παρῆλθεν ἡ 6η Φεβρουαρίου καὶ ἡ συντέλεια τοῦ κόσμου ἀνεβλήθη, ὁ πιστὸς ἐνεφανίσθη πρὸ τοῦ προφήτου καὶ ἠξίωσε τὴν ἐπιστροφὴν τῶν χρημάτων. Ὁ προφήτης ἠρνήθη, ἰσχυρισθεὶς ὅτι ἡ Δευτέρα Παρουσία ἀνεβλήθη μόνον ἀλλὰ δὲν ἐματαιώθη, καὶ κατόπιν τούτου ὁ πιστὸς ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς τὸ δικαστήριον, ζητῶν τὴν βοήθειαν τῆς κοσμικῆς δικαιοσύνης, ἐν ἐλλείψει θείας!

Αἱ περισσότεραι τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐφημερίδων δημοσιεύουν ἐκτενέστατα τηλεγραφήματα περὶ τῆς ἐξάψεως τοῦ θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ, ἡ ὁποία παρετηρήθη κατ' αὐτὰς εἰς Ἀμερικὴν καὶ ὅλοι οἱ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον εἰδικοὶ ἐπιστήμονες ἐπελήφθησαν τῆς ἐρεύνης τοῦ παραδόξου αὐτοῦ φαινομένου. Κατὰ τὴν γενικὴν γνώμην πρόκειται περὶ ὁμαδικῆς νόσου, πολλάκις ἀναφυείσης μέχρι τοῦδε. Ὁ θρησκευτικὸς φανατισμὸς ὑπὸ τὰς ποικιλωτέρας τῶν μορφῶν ἔχει πολλάκις ἐμφανισθῆ μέχρι τοῦδε καὶ ἔχει παρουσιάσει σφοδρὰς ἐκρήξεις εἰς διάφορα μέρη τῆς γῆς. Οἱ εἰδικοὶ φρονοῦν ὅτι πρόκειται περὶ ἐπιδημίας παθολογικοῦ χαρακτῆρος, τὴν ὁποίαν κανὲν φάρμακον δὲν εἶναι ἱκανὸν νὰ θεραπεύσῃ. Συνιστοῦν μόνον νὰ μὴ παρεντίθενται ἐμπόδια εἰς τοὺς κατεχομένους ἀπὸ τὸν φανατισμόν, διότι τὸ καλλίτερον εἶναι

ν' ἀφίνωνται ἐλεύθεροι εἰς τὰς ἐκδηλώσεις των. Αὐτὸ εἶνε τὸ μόνον μέσον διὰ νὰ καταπραϋνθοῦν.

Εἰς τὴν Εὐρώπην εἶχεν ἐκφρασθῆ ὁ φόβος ὅτι ἐπρόκειτο νὰ ἴδωμεν ἐδῶ τὰ ἴδια φαινόμενα ὁμαδικῆς ἀλλοφροσύνης καὶ ἴσως εἰς μεγαλειτέραν κλίμακα ὡς ἐκ τῆς ζωηρᾶς προπαγάνδας, ἣν διεξάγουν εἰς τὰς διαφόρους χώρας οἱ ὀπαδοὶ τῆς «Χαραυγῆς τῆς Χιλιετηρίδος», οἱ ὁποῖοι καὶ αὐτοὶ κηρύττουν τὴν Δευτέραν Παρουσίαν ὡς ἐπικειμένην κατὰ τὸ τρέχον ἔτος 1925. 'Αλλ' οἱ φόβοι οὗτοι ἀπεδείχθησαν ἐν μέρει ὑπερβολικοί. Παρετηρήθη μόνον ὅτι εἰς ὅλας τὰς Εὐρωπαϊκὰς μεγαλοπόλεις λαμβάνουν χώραν ἐν κρυπτῷ καὶ παραβύστῳ θρησκευτικαὶ συγκεντρώσεις, κατὰ τὰς ὁποίας οἱ πιστοὶ ἐξαντλοῦνται εἰς προσευχὰς καὶ δεήσεις μέχρι τοιούτου σημείου, ὥστε ἐν τέλει ὑφίστανται ὑστερικοὺς παρεξυσμούς.

Ἱστορικαὶ ἔρευναι τοῦ Βιενναίου καθηγητοῦ Φόρστλ ἀναφέρουν ὅτι τοιαῦται περίοδοι ὁμαδικῆς ἀλλοφροσύνης ἐμφανίζονται πάντοτε κατόπιν δεινῶν γεγονότων, πολέμων, σεισμῶν, μεγάλων ἐπιδημιῶν, καταστροφῶν, καὶ παρέρχονται χωρὶς ν' ἀφίνουν βαθύτερα ἴχνη. Δὲν ὀφείλονται παρὰ εἰς μίαν εἰδικὴν ὑπερέξαψιν τῆς ἀνθρωπίνης εὐαισθησίας, ἡ ὁποία φαίνεται ὅτι κατευνάζεται μὲ ὅσην εὐκολίαν καὶ προκαλεῖται.

'Εκεῖνο, τὸ ὁποῖον ὁ «'Αστὴρ τῆς 'Ανατολῆς» ἔχει νὰ συστήσῃ ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἰς τοὺς ὁμοεθνεῖς του, εἶναι νὰ προσέχουν καὶ νὰ δυσπιστοῦν πρὸς πᾶν κήρυγμα, ὅπερ παριστᾷ ὡς ἐπικειμένην τὴν Δευτέραν Παρουσίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἐπὶ τῆς γῆς. Διότι αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν, καθ' ἣν στιγμὴν ἀνελαμβάνετο εἰς τοὺς οὐρανούς, διεσαφήνισε τὸ ζήτημα τοῦτο, εἰπὼν εἰς τοὺς μαθητάς του, ὅταν καὶ οὗτοι ἐζήτουν νὰ μάθουν τὴν ἐποχὴν τῆς δευτέρας του ἐλεύσεως: «Οὐχ ὑμῶν γνῶναι χρόνους ἢ καιρούς, οὓς ὁ Πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ», ἤτοι, «Δὲν ἀνήκει εἰς ἐσᾶς νὰ γνωρίζητε τοὺς χρόνους ἢ τοὺς καιρούς, τοὺς ὁποίους ὁ Πατὴρ μόνος ἔχει τὴν ἐξουσίαν νὰ ὁρίσῃ».

Η ΕΡΗΜΟΝΗΣΟΣ

Ἢ

ΤΟ ΚΑΤΑΦΥΓΙΟΝ ΤΩΝ ΣΤΑΣΙΑΣΤΩΝ

(Διήγημα ἐκ τοῦ 'Αγγλικοῦ)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

(συνέχεια)

Ἡ θέσις του ἦτο φοβερά. Νὰ σταθῇ ἐκεῖ εἰς τὸ χεῖλος τοῦ κρημνοῦ καὶ νὰ δεχθῇ τὴν σύγκρουσιν μὲ τὸ ταχέως κυλιόμενον παιδίον θὰ ἦτο ὀλέθριον καὶ δι' αὐτὸν καὶ διὰ τὸ παιδίον, διότι δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὴν ὁρμὴν τῆς συγκρούσεως καὶ θὰ ἐκρημνίζετο καὶ αὐτὸς καὶ τὸ παιδίον. Ἔσπευσε λοιπὸν νὰ

προχωρήση μέσα ὅσον ἠδύνατο μακρὰν ἀπὸ τὸ χεῖλος τοῦ κρημνοῦ καὶ ἐπρόφθασε νὰ στερεώση τὰ πόδια του εἰς τὴν ρίζαν ἑνὸς μικροῦ θάμνου, ἐξηπλώθη κάτω ἐπὶ τοῦ ἐδάφους πρόμμυτα καὶ ἤνοιξε τοὺς βραχιονάς του, ἀφήσας κατὰ μέρος τὸ καλάθιον. Τὴν θέσιν ταύτην μόλις ἐπρόφθασε νὰ λάβη, διότι ἀμέσω, ὁ Καρολος ἐπέπεσε κατὰ τοῦ στήθους του μὲ φοβερὰν ὁρμήν. Ἀλλ' ἐπειδὴ εἶχε στερεώσει καλῶς τοὺς πόδας του, δὲν παρεσύρθη ἀπὸ τὴν σύγκρουσιν.

Ἡ μικρὰ Σάλλυ ἐν τῷ μεταξὺ ἵστατο ὀρθία καὶ κραυγάζουσα γοερῶς. Ἀκούων τὰς κραυγάς της ὁ Γιώγγ ἔσπευδεν ὅσον ἠδύνατο περισσότερον ὀλισθαίνων καὶ προσκόπτων ἀπὸ τὸν ὑψηλότερον κρημνὸν πρὸς αὐτήν. Ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν ἔφθασεν ἐκεῖ ὠχρὸς καὶ ἀσθμαίνων· καὶ μετ' αὐτὸν προσέδραμεν καὶ ὁ Νεχάου.

— «Τί συμβαίνει;» ἠρώτησεν ὁ Γιώγγ:

— «Τίποτε δὲν εἶναι», ἀπήντησεν ὁ Βράσον, μὲ Ἀγγλικὴν ψυχραιμίαν, μολονότι ᾐσθάνετο ὅτι εἶχε διαφύγει παρὰ μίαν τρίχα ἕνα τρομερὸν θάνατον καὶ αὐτὸς καὶ ὁ μικρὸς Κάρολος.

Ἀλλ' ἡ Σάλλυ τόσον εἶχε τρομάξει, ὥστε ἔκτοτε ἐπὶ πολλὰ ἔτη, δὲν ἐπέρασε πάλιν ἀπὸ ἐκείνην τὴν τοποθεσίαν, ἡ ὁποία εἶχε δι' αὐτὴν τόσον φοβερὰς ἀναμνήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

Κυνήγιον, σχολεῖον, ἠθικολογία.

Ὁ χρόνος παρήρχετο τάχιστα καὶ ἡ μικρὰ ἀποικία τῆς Ἐρημονήσου ηὐδοκίμει καὶ ἐπληθύνετο διὰ τῆς γεννήσεως τέκνων εἰς τὰς διαφόρους οἰκογενείας.

Μίαν ἡμέραν ὁ Ἄδαμς ἔλαβε τὸ ὅπλον του, εἰπὼν δὲ εἰς τὴν γυναῖκά του ὅτι πηγαίνει νὰ φονεύση μερικὰς γάτας καὶ νὰ φέρη και ένα ἀγριόχοιρον διὰ τὸ δεῖπνον, ἀπῆλθε λαβὼν τὴν ἀτραπόν, ἥτις ἔφερεν εἰς μίαν ἐκ τῶν ἐρημικωτέρων γωνιῶν τῆς νήσου. Πρέπει νὰ ἐξηγήσωμεν ὅτι ἐπειδὴ ἀρκετὰ ἔτη εἶχον παρέλθει, ἀφ' ὅτου οἱ στασιασταὶ εἶχον ἀποβιβασθῆ εἰς τὴν νῆσον, κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο αἱ γάται, τὰς ὁποίας εἶχον βγάλει ἀπὸ τὸ πλοῖον, εἶχον πληθυνθῆ πολύ, μένουσαι εἰς ἀγρίαν κατάστασιν εἰς τὰ δάση, καὶ ἀντὶ νὰ πνίγουν τοὺς ποντικούς, ἐπεδόθησαν εἰς τὸ κυνήγιον τῶν ὀρνίθων. Διὰ τοῦτο κατεδικάσθησαν εἰς θάνατον, καὶ ἡ καταδίκη ἐξετελεῖτο ὁσάκις παρουσιάζετο περίστασις.

Εὐτυχῶς καὶ αἱ ὄρνιθες εἶχον πληθυνθῆ ὡσαύτως καὶ οἱ χοῖροι ἐπολλαπλασιάσθησαν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἀφέθησαν ἐλεύθεροι ἵνα ζοῦν εἰς τοὺς δρυμούς, ὁπόθεν ἐκυνηγοῦντο καὶ ἐφονεύοντο, ὁσάκις ἐχρειάζοντο πρὸς τροφήν. Ἐν τούτοις κυνήγιον σπανίως ἐγίνετο, διότι ἡ πυρῖτις, τὴν ὁποίαν οἱ στασιασταὶ εἶχον διασώσει ἐκ τοῦ πλοίου, εἶχεν ἐλαττωθῆ ἐπαισθητῶς.

Παράδοξον εἶναι ὅτι κανεὶς ἐκ τῶν στασιαστῶν δὲν φαίνεται νὰ ἐσκέφθη νὰ κατασκευάση τόξα καὶ βέλη, τὰ ὁποῖα νὰ χρησιμοποιηθοῦν ὅταν τὰ πυροβόλα ὅπλα των ἤθελον γείνει ἄχρηστα ἕνεκεν ἐλλείψεως πυρίτιδος. Πιθανὸν νὰ κατεφρόνησαν τοιαῦτα ὅπλα, διότι μόνον μικρά τινα τόξα κατεσκεύασαν διὰ νὰ παίζουν τὰ παιδιά, μὲ ἀβλαβῆ βέλη, χωρὶς αἰχμήν.

Μεταβαίνων ἀπὸ τῆς πλατείας εἰς τὸ δάσος ὁ Ἄδαμς εἶδεν ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν φοινίκων καὶ βανανεῶν τὴν Σάλλυ, ἡ ὁποία ἔπαιζε μὲ τὰ ἄλλα παιδία «τὸ σχολεῖον».

Προχωρῶν ἐκεῖθεν ἐντὸς ὀλίγου εὑρέθη ἐν μέσῳ δάσους τοσοῦτον πυκνοῦ, ὥστε μετὰ δυσκολίας ἠδύνατο νὰ βαδίσῃ διὰ μέσου τῶν θάμνων.

Ὀλίγον μετὰ τοῦτο συνήντησε χοῖρόν τινα μόνον καὶ πυροβολήσας τὸν ἐφόνευσεν. Ὁ κρότος τοῦ ὅπλου καὶ ἡ κραυγὴ τοῦ χοίρου εἵλκυσε τὸν Ταχιτανὸν Τάϊτην εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο.

— «Καλῶς τὸν Τάϊτη», εἶπεν ὁ Ἄδαμς. «Θέλω νὰ φέρῃς τὸν χοῖρον τοῦτον εἰς τὸ σπίτι μου. Μήπως εἶδες τὸν κ. Χριστιανὸν πουθενά;»

— «Μάλιστα, κύριε. Εἶναι εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ βουνοῦ».

— «Καλά, λάβε τὸν χοῖρον καὶ φέρε τον εἰς τὴν γυναῖκά μου, καὶ εἰπέ της ὅτι θὰ ἐπιστρέψω πρὶν νυκτώσῃ».

Ὁ Τάϊτης ἔρριψε τὸ ζῶον ἐπὶ τῶν ὤμων του, ὁ δὲ Ἄδαμς ἐπροχώρησε πρὸς τὸ γνωστὸν μας σπήλαιον ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ βουνοῦ, ὅπου ὁ ἀρχηγὸς τῶν στασιαστῶν ἐδαπάνα τόσας ὥρας ἐκ τοῦ χρόνου τῆς ἀναπαύσεώς του.

Μετὰ τὸν φόνον τῶν δύο ἐγχωρίων Ταταλοῦ καὶ Ὀχοῦ, ὁ Χριστιανὸς εἶχε καταντήσει πολὺ ἰδιότροπος. Βαθεῖα μελαγχολία τὸν εἶχε καταλάβει. Σπανίως πλέον συνωμίλει μὲ οἱονδήποτε ἐκ τῶν ἄλλων, οὔτε τοὺς συνανεστρέφετο ἀλλ' ἀπεσύρετο εἰς τὸ σπήλαιόν του ἐπάνω εἰς τὸ βουνόν, ὅπου ὀλίγοι ἐκ τῶν συντρόφων του ἐτόλμων νὰ τὸν διαταράξουν, ἐκτὸς ὅταν καμμία σπουδαία ὑπόθεσις ἐχρειάζετο τὴν ἄμεσον αὐτοῦ ἐπέμβασιν.

Ἐσχάτως ὅμως εἶχον παρατηρήσει μίαν μεταβολὴν εἰς τοὺς τρόπους του. Εἶχε γείνει ἤπιος καὶ ἀγαθός, ὁποῖος ἦτο πρὶν ἡ ἠβλαβερὰ ἐπιρροή του Βλάϊ τὸν μεταβάλῃ. Ἂν καὶ σπανίως ἐγέλα, ὅμως εὐχαρίστως ὡμίλει μετὰ τῶν συντρόφων του, ὡς καὶ κατὰ τὰς παρελθούσας ἐκείνας παλαιὰς ἡμέρας, καὶ συχνάκις ἠσχολεῖτο εἰς τὴν διασκέδασιν τῶν παιδίων. Ἰδίως δὲ ἤρχισε νὰ κάμνῃ συχνάκις μικροὺς περιπάτους εἰς τὰ δάση μὲ τοὺς δύο υἱούς του, τὸν Κάρολον, καὶ τὸν Πεμπταῖον, καὶ τὴν Σάλλυ, ἡ ὁποία σπανίως ἐχωρίζετο τοῦ Καρόλου, τοῦ ὁποίου ὑπῆρξεν ἀνέκαθεν ἡ παραμάνα καὶ παιδαγωγός.

Ἀλλ' ἂν καὶ οὕτω μετεβλήθη ὁ Χριστιανός, ὑπὸ πολλὰς ὅμως ἐπόψεις ἔμεινεν ἀμετάβλητος ὡς πρὸς τὴν ἀγάπην τῆς ἐρημίας καὶ μοναξίας. Αἱ ἐπισκέψεις τοῦ σπηλαίου κατήντησαν οὐχὶ σπανιώτεραι, ἀλλὰ μᾶλλον συχνότεραι καὶ διήρκουν περισσοτέρας ὥρας ἢ πρίν.

Οὐδένα παρελάμβανε μαζύ του, ὁ μόνος δὲ ἀνὴρ ἐκ τῆς συντροφίας, ὁ ὁποῖος ἐτόλμα νὰ τὸν ἐπισκέπτηται ἐκεῖ ἐπάνω εἰς τὴν «σκοπίαν» του, ἦτο ὁ Γιώγγ. Ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ αἱ ἐπισκέψεις ἦσαν σπάνιαι, ὁσάκις ὅμως ἐπήγαινεν, ἔμεινεν ἐκεῖ πολλὴν ὥραν συνομιλῶν μὲ τὸν ἀρχηγὸν καὶ πάντοτε ἐπανήρχετο μὲ ἔκφρασίν τινα σοβαρότητος ἥτις ὡς παρατηρήθη, οὐδέποτε ταχέως παρήρχετο. Ἀλλ' ὁ Γιώγγ δὲν ἐφαίνετο διατεθειμένος νὰ ἀνακοινώσῃ τίποτε περὶ τῶν μετὰ τοῦ Χριστιανοῦ συνομιλιῶντου, ὥστε οἱ σύντροφοί του ταχέως ἔπαυσαν σκεπτόμενοι ἢ φροντίζοντες περὶ τοῦ πράγματος.

Ταῦτα σκεπτόμενος ὁ Ἄδαμς βραδέως ἀνέβαινε τὴν κλιτὺν τοῦ βουνοῦ.

Μὲ ὅλην δὲ τὴν τόλμην του καὶ τὴν ναυτικὴν ἐλευθερίαν ὁ Ἄδαμς ᾐσθάνετο καὶ τινα δυσκολίαν ὅτι ἐπήγαινε νὰ ἐνοχλήσῃ ἐν τῇ μοναξίᾳ του ἄνθρωπον, τὸν ὁποῖον μὲ ὅλας τὰς ἁμαρτίας του καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν πηγάσωντα φοβερὰ κακὰ εἰσέτι ἐξηκολούθει νὰ σέβεται ὡς ἀξιωματικόν του. Τῷ ἐφαίνετο ὡς νὰ ἐπεχείρει ὡς ἁπλοῦς ναύτης νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Πλοιάρχου ἄνευ διαταγῆς. Ὁ σκοπός του εἰς τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Χριστιανοῦ ἦτο νὰ τὸν ἐπιπλήξῃ ὅτι οὕτω καθ' ἑκάστην παραδίδεται ἐκ μακρὰς καὶ ἀνωφελεῖς σκέψεις.

Ὅτε ἐπλησίασεν εἰς τὸ στόμιον τοῦ σπηλαίου, ἤκουσε μὲ ἀπορίαν τὸν ἦχον φωνῶν ἔνδοθεν.

— «Νά, κάποιος ἦλθε πρὸ ἐμοῦ», ἐψιθύριοε σταθεὶς αἴφνης καὶ στραφεὶς μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐπιστρέψῃ ἐκεῖ, ὁπόθεν εἶχεν ἔλθει· ἀλλὰ τὸ παράδοξον τῶν ἐκ τοῦ σπηλαίου ἐξερχομένων ἤχων τὸν ἔκαμε νὰ σταθῇ εἰς τὴν θέσιν του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Συνδιάλεξις ἐν τῷ σπηλαίῳ. Σκληρότης, Τιμωρία.

Ἡ φωνή, τὴν ὁποίαν ἤκουσεν ὁ Ἄδαμς, ἦτο τοῦ Χριστιανοῦ· οὐδεμία ἠδύνατο νὰ ὑπάρχῃ περὶ αὐτοῦ ἀμφιβολία ἀλλ' ἐφαίνετο λίαν παράδοξος καὶ ἱκετευτικὴ ὡς ἐὰν παρεκάλει κάποιον.

— «Μήπως προσεύχηται;» ἐσκέφθη ὁ Ἄδαμς μὲ ἔκπληξιν διότι, ἂν καὶ ἤκουε τὴν φωνήν, δὲν ἠδύνατο ὅμως νὰ διακρίνῃ λέξεις. Αἴφνης ἡ φωνὴ ἐγένετο ἰσχυροτέρα καὶ ἤκουσε τὰ ἑξῆς: «Ὦ Θεέ μου, ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. Εὐλόγησον καὶ σῶσον τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς ὁποίους παρεπλάνησα—τὸν δυστυχῆ Γιώγγ, τὸν Ἄδαμς, τὸν Μαρτῖνον» . . . .

Ἐνταῦθα πάλιν ἡ φωνὴ ἐγίνετο ἀσθενεστέρα καὶ αἱ λέξεις δὲν ἠκούοντο καθαρά, ἀλλ' ὁ Ἄδαμς δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἀμφιβάλῃ ὅτι ὁ Χριστιανὸς προσηύχετο καὶ ὑπὲρ τῶν λοιπῶν συντρόφων του κατ' ὄνομα. Μετ' ὀλίγον τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἠκούσθη καθαρῶς καὶ ἔπειτα ἡ φωνὴ ἔπαυσεν.

Ἐντρεπόμενος ὅτι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον χωρὶς νὰ θέλῃ ἐγένετο ὠτακουστής, ὁ Ἄδαμς ἔβηξε καὶ ἔκαμεν ὅσον ἠδύνατο μεγαλείτερον θόρυβον, ἐν ᾧ ἔκυπτεν ἵνα διέλθῃ ὑπὸ τὴν στενὴν δίοδον τὴν εἰς τὸ σπήλαιον ἄγουσαν. Θύρα δὲν ὑπῆρχεν οὐδεμία, ἀλλ' ἡ δίοδος αὐτη, καμπύλη οὖσα, ἀπέκρυπτε τὴν εἴσοδον τοῦ κυρίου σπηλαίου. Πρὶν εἰσέλθῃ ὁ Ἄδαμς ἐσταμάτησεν.

—«Ἐπιτρέπεται νὰ εἰσέλθω, κύριε;» ἐφώναξεν.

—«Σὺ εἶσαι Ἄδαμς; Μάλιστα, εἴσελθε».

Ὁ Χριστιανὸς ἐκάθητο ἐν μέρει εἰς τὴν σκιάν, ἐν μέρει φωτιζόμενος ὑπὸ τοῦ φωτός, τὸ ὁποῖον εἰσήρχετο διὰ τοῦ ἀνοίγματος τοῦ σπηλαίου. Γλυκὺ μειδίαμα ἐπεκάθητο ἐπὶ τῶν χειλέων του καὶ ἡ χείρ του ἐστηρίζετο ἐπὶ ἀνοικτοῦ τινος βιβλίου, τὸ ὁποῖον ἦτο ἡ Ἁγία Γραφὴ τοῦ πλοίου.

— Συγγνώμην, κύριε Χριστιανέ», εἶπεν ὁ Ἄδαμς, φέρων τὴν χεῖρα πρὸς τὸ πιλίκιόν του κατὰ τὸν χαιρετισμὸν τῆς πειθαρχίας.

Ἐλπίζω ὅτι δὲν σᾶς διέκοψα . . . . . Σᾶς . . . . , σᾶς ἤκουσα ὅτι . . . . . ὅτι . . . .

—«Ὅτι προσηυχόμην,» εἶπεν ὁ Χριστιανός. «Ναί, Ἄδαμς, προσηυχόμην».

—«Ἔχει καλῶς, κύριε Χριστιανέ», εἶπεν ὁ Ἄδαμς αἰσθανόμενος τὸν ἑαυτόν του εἰς δύσκολον θέσιν, «δὲν πρέπει νὰ ἐντρέπεσθαι δι' αὐτό».

—«Ἀλήθεια, Ἄδαμς, καὶ δὲν ἐντρέπομαι. Ὄχι μόνον δὲν ἔχω κανένα λόγον νὰ ἐντρέπωμαι ὅτι προσεύχομαι, ἀλλὰ ἔχω ἰσχυρὸν λόγον νὰ ἦμαι εὐγνώμων ὅτι αἰσθάνομαι κλίσιν καὶ ἀγάπην εἰς τὴν προσευχήν. Κάθησε, Ἄδαμς, εἰς αὐτὴν τὴν πέτραν. Φαίνεται ὅτι ἔχεις κἄτι τι εἰς τὴν ψυχή σου, ποῦ θέλεις νὰ τὸ βγάλῃς ἀπὸ ἐπάνω σου. Λοιπόν, ἐμπρός, ἄς τὸ ἀκούσωμεν!»

(ἀκολουθεῖ) Ξ. Π. Μ.

ΠΟΙΚΙΛΑ

—*Ἡ ἑκατονταετηρὶς τῶν σιδηροδρόμων.* Ἡ Ἀγγλία ἑτοιμάζεται νὰ ἑορτάσῃ ἐφέτος μὲ μεγάλην ἐπισημότητα τὴν ἑκατονταετηρίδα τῶν σιδηροδρόμων. Πράγματι κατὰ τὸ ἔτος 1825 ὁ Γεώργιος Στέφενσον κατεσκεύασε τὴν πρώτην ἀτμομηχανὴν καὶ ἐξετέλεσε τὸ πρῶτον ταξείδιον ἐπὶ τῆς μικρᾶς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Ντάρλιγκτον – Στόκτον. Καὶ ὅμως τὸ ἔτος ἐκεῖνο φαίνεται νὰ μὴ ἀποτελῇ τὴν πρώτην ἀρχὴν τῶν σιδηροδρόμων, διότι ἀπὸ τὰ δύο πράγματα, τὰ ὁποῖα χαρακτηρίζουν αὐτὴν τὴν σύστασιν τοῦ σιδηροδρόμου—τὴν ἀτμομηχανὴν καὶ τὰς σιδηροτροχιάς, (τὰ σίδερα, καθὼς λέγομεν κοινῶς)—αἱ δεύτεραι ἦσαν γνωσταί. Εἰς τὴν πλέον ἀπομεμακρυσμένην ἀρχαιότητα ὑπῆρχον τροχιαὶ ξύλιναι ἢ ἀπὸ μέταλλον καὶ οἱ Αἰγύπτιοι τὰς ἐχρησιμοποίουν διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν βαρέων ὑλικῶν πρὸς οἰκοδόμησιν τῶν κτιρίων των, οἱ Καρχηδόνιοι διὰ τὴν λειτουργίαν καὶ μετακίνησιν τῶν πολεμικῶν μηχανῶν των καὶ τέλος εἰς τὰς νεωτέρας ἐποχάς, οἱ Ἄγγλοι κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα, πρὸς διευκόλυνσιν τῆς μεταφορᾶς τῶν μικρῶν, μὲ γαιάνθρακα φορτωμένων, βαγονίων των.

Αἱ τροχιαὶ ἦσαν λοιπὸν ἐν χρήσει ἀπὸ αἰώνων, ἀλλ' ὁ σύγχρονος σιδηρόδρομος ἐγεννήθη μόνον μὲ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς ἀτμομηχανῆς. Δυνάμεθα ὅμως σήμερον νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ μικρὰ γραμμὴ Ντάρλιγκτον–Στόκτον, ὅπου ἡ ἐξ ἐλαχίστων βαγονίων συγκειμένη ἁμαξοστιχία ἐχρειάζετο 4=5 ὥρας ὅπως διατρέξῃ 30 χιλιόμετρα, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς τὸ πρωτότυπον τῶν μεγάλων γραμμῶν τῆς ἐποχῆς μας, ὅπου ἁμαξοστιχίαι βάρους 400 τόννων διανύουν 120 χιλιόμετρα τὴν ὥραν, ἢ ὅπου φορτηγοὶ συρμοὶ ἐξ 60 βαγονίων καὶ βάρους 600 τόννων διασταυροῦνται ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν;

Ἤδη εἰς προγενεστέραν ἐποχὴν εἶχον γίνει ἐπανειλημμέναι δοκιμαί, ὡς ἡ τοῦ Τρέβιθικ καὶ Βίβιαν κατὰ τὸ 1804, οἱ ὁποῖοι εἶχον ἐπιχειρήσει νὰ θέσουν εἰς κίνησιν μίαν ἀτμομηχανὴν ἐπὶ τῆς γραμμῆς τῶν γαιανθρακωρυχείων τοῦ Μέρθυρ–Τύντβιλ, ἡ τοῦ Μπλένκινσοπ, διευθυντοῦ τῶν ἀνθρακωρυχείων τοῦ Μίντλετον ἐν ἔτει 1811, ἡ τοῦ Μπλάκετ, ἐν ἔτει 1813 καὶ τέλος ἡ πρώτη τοῦ Στέφενσον κατὰ τὸ 1814.

Εἶχον ἀρχίσει λοιπὸν οἱ σιδηρόδρομοι νὰ προσφέρουν σχετικὰς ὑπηρεσίας εἰς τὴν βιομηχανίαν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 19ου αἰῶνος. Διηυκόλυνον ἰδίως τὴν μεταφορὰν τοῦ γαιάνθρακος καὶ μερικῶν ἐμπορευμάτων καὶ ἦσαν οἰκονομικώτεροι ἀπὸ τὰς ἁμάξας. Εἶχον ὅμως τὸ μειονέκτημα ὅτι μόλις εἶχον ἀνακαλυφθῇ καὶ εὑρίσκοντο ἀκόμη εἰς νηπιώδη κατάστασιν, δὲν ἠδύναντο δὲ νὰ κινηθοῦν εἰμὴ μὲ πολλὴν βραδύτητα καὶ οὐδὲν προέλεγε τὴν μεταγενεστέραν ἐκπληκτικὴν ἀνάπτυξίν των.

Ποῖον λοιπὸν ὑπῆρξε τὸ ἐξαιρετικὸν γεγονός, ὅπερ τοὺς καρκινοβατοῦντας ἐκείνους σιδηροδρόμους μετέβαλεν εἰς τὰ σημερινὰ ταχύτατα μέσα συγκοινωνίας; Πῶς αἱ ἀτμομηχαναί, αἱ ὁποῖαι μόνον εἰς τὴν μεταφορὰν ἐμπορευμάτων εἶχον χρησιμοποιηθῇ, κατέστησαν

μετά τινα έτη ἱκαναὶ νὰ χρησιμοποιηθοῦν καὶ εἰς τοὺς ἐπιβατικοὺς συρμοὺς καὶ νὰ ἀναπτύξουν ταχύτητα ἀπίστευτον ἕως τότε; Ἡ ἐπανάστασις αὕτη ἐπετεύχθη μὲ μικρὰν τινα τροποποίησιν γενομένην εἰς τοὺς λέβητάς των καὶ ὀφειλομένην εἰς μεγαλοφυᾶ ἀληθῶς ἀνακάλυψιν τοῦ Γάλλου μηχανικοῦ Μάρκου Σεγκέν. Ὁ μηχανικὸς οὗτος ἐπενόησε καὶ ἐφήρμοσε τὸν σωληνοειδῆ λέβητα καὶ τὸ πρόβλημα τῆς ταχύτητος εἶχε λυθῇ.

Τοιουτοτρόπως ἔχομεν τὸν ἀξιομνημόνευτον ἀγῶνα ἀτμομηχανῶν ἐν Λίβερπουλ κατὰ τὸ 1829. Ἐκεῖ ἡ περίφημος ἀτμομηχανὴ τῶν Γεωργίου καὶ Ροβέρτου Στέφενσον ἐκέρδισε τὸ πρῶτον βραβεῖον, χάρις εἰς τὴν χρησιμοποίησιν τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ Σεγκέν, ἡ ὁποία μετ' ὀλίγον ἐγένετο δεκτὴ καὶ εἰς τὸν σιδηρόδρομον Λίβερπουλ—Μάντσεστερ.

Δικαίως λοιπὸν ἡ Ἀγγλία, καυχομένη διὰ τὴν ἀνακάλυψιν αὐτήν, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ μίαν ἀπὸ τὰς δόξας τοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἕνα ἀπὸ τοὺς διαρκεστέρους τίτλους τιμῆς διὰ τὴν Μ. Βρεττανίαν, ἑτοιμάζεται νὰ ἑορτάσῃ τὴν 20ὴν Μαΐου 1925 τὴν ἑκατονταετηρίδα τῶν σιδηροδρόμων.

— ***Αἱ ἀπώλειαι τοῦ μεγάλου πολέμου εἰς ἀνθρωπίνας ὑπάρξεις***. Τὸ Διεθνὲς Γραφεῖον Ἐργασίας, ὅπερ ἑδρεύει ἐν Γενεύῃ καὶ ἀποτελεῖ τὸ ἐργατικώτερον καὶ παραγωγικώτερον τμῆμα τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, ἐδημοσίευσε τελευταίως μίαν ἐξαιρετικῶς ἐνδιαφέρουσαν στατιστικήν, συνταχθεῖσαν παρὰ τοῦ κ. Ἐδγὰρ Μιλώ, περὶ τοῦ ὁλικοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀνθρωπίνων ἀπωλειῶν καὶ τῶν κινητοποιηθέντων ἀνδρῶν κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1914—1918.

Ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν ἐπιστρατευθέντων εἰς ὅλας τὰς ἐμπολέμους χώρας ἀνῆλθεν εἰς τὸ τρομακτικὸν ἄθροισμα τῶν 69.882.464 ἀνδρῶν! Ἐκ τούτων 15.070.000 ἐκινητοποιήθησαν ἐν Ρωσσίᾳ, 13.250.000, ἐν Γερμανίᾳ, 9.000.000 ἐν Αὐστρο-οὐγγαρίᾳ, 7.935.000 ἐν Γαλλίᾳ, 5.704.000 ἐν τῷ Ἡνωμένῳ Βασιλείῳ καὶ τῇ Ἰρλανδίᾳ, 5.615.000 ἐν Ἰταλίᾳ, 4.272.000 ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις κλπ. Ἐὰν ὑπολογισθῇ ἡ ἀναλογία τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐπιστρατευθέντων ἀνδρῶν πρὸς τὸν ὁλικὸν ἄρρενα πληθυσμὸν ἑκάστης χώρας ἔχομεν τὴν ἑξῆς σειράν: Γαλλία 40.8 %, Γερμανία 39.6 %, Αὐστροουγγαρία 34.6 %, Ἰταλία 31.5 %, Ἀγγλία 24.2 %, Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι 13.2 %.

Οἱ ἀριθμοὶ τῶν φονευθέντων καὶ ἐξαφανισθέντων εἶναι ἐπίσης τρομακτικοί. Ἐπὶ κεφαλῆς τῶν διαφόρων κρατῶν πρώτη ἔρχεται ἡ Γερμανία μὲ 2.000.000, κατόπιν ἡ Ρωσσία μὲ 1.700.000, ἡ Αὐστροουγγαρία μὲ 1.542.000, ἡ Γαλλία μὲ 1.400.000, ἡ Ἰταλία μὲ 750.000, ἡ Μ. Βρεττανία μὲ 744.000, αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι μὲ 68.000.

Ἡ ἀναλογία τῶν φονευθέντων καὶ ἐξαφανισθέντων πρὸς τὸν ὁλικὸν ἄρρενα πληθυσμὸν ἑκάστης χώρας δίδει τὸν ἑξῆς πίνακα: Γαλλία 10.5 %, Γερμανία 9.8 %, Αὐστροουγγαρία 9.5 %. Ἰταλία 6.2 %, Ἀγγλία 5.1 %, Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι 0.2 %.

Ἡ στατιστικὴ τῶν ἀναπήρων εἶναι καὶ αὐτὴ θλιβερά, μὲ τοὺς ἑξῆς ἀριθμούς: Γερμανία 1.537.000, Γαλλία 1.500.000, Ἀγγλία 900.000, Ἰταλία 800.000, Ρωσσία 775.000, Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι 157.000.

Ἡ ἀναλογία τέλος τῶν ἀναπήρων πρὸς τὸν ὁλικὸν ἄρρενα πληθυσμὸν ἑκάστου κράτους δίδει 11.2 % διὰ τὴν Γαλλίαν, 7.5 % διὰ τὴν Γερμανίαν, 6.6 % διὰ τὴν Ἀγγλίαν καὶ 0.5 % διὰ τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας.

Καὶ ὅμως δὲν ἐξέλιπεν ἀκόμη ὁ φόβος νέων πολέμων!